

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi (HE 112/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 41/2025 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 10/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Eeva Vartio, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylimatemaatikko Tapio Isolankila, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Heikki Hiilamo, Helsingin yliopisto
- tutkimusjohtaja Anna-Maria Isola, Itä-Suomen yliopisto
- juristi Antti Ristimäki, Kansaneläkelaitos
- tutkimusprofessori Pasi Moisio, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- erikoistutkija Joonas Ollonqvist, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- erityisasiantuntija Ellen Vogt, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- toimitusjohtaja Teija Ojankoski, Y-Säätiö
- johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- johtava työvoimapolitiikan asiantuntija Patrik Tötterman, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
- erityisasiantuntija Anna Järvinen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- sosiaaliasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- hallituksen jäsen Linnéa Partanen, Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-FIN
- toiminnanjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- oikeusministeriö

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Ulosottolaitos
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- Verohallinto
- KEHA-keskus
- Eläketurvakeskus
- Suomen Kuntaliitto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- Nuorisola ry
- Omaishoitajaliitto ry
- STTK ry
- Työllisyysrahasto
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry
- Vammaisfoorumi ry

Valiokunta on saanut ilmoitukset, ei huomautettavaa:

- Akava ry
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki. Lisäksi ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia sekä 30 muuta lakia.

Esityksen mukaan työttömyyden perusteella maksettaisiin yleistukea, jolla tarkoitetaan työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettua tukea.

Työttömyysturvalaista kumottaisiin peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely. Lisäksi työttömyysturvalakiin tehtäisiin työttömyysetuuksien ja työttömyyspäivärahan määrittelyn muutoksista johtuvia muutoksia sekä eräitä muita muutoksia.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia muutettaisiin säätämällä yleistuen saajalle järjestettävistä työnhakukeskusteluista. Lisäksi lakiin tehtäisiin yleistukilain säätämisestä ja työttömyysturvalain muuttamisesta johtuvat muutokset.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteeseen toteuttaa perusturvan uudistus, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioon. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki. Yleistukea maksetaan esityksen mukaan työttömälle työnhakijalle, jolla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan tai joka on jo saanut enimmäisajan ansiopäivärahaa. Lisäksi yleistuen saaminen edellyttää taloudellisen tuen tarvetta eli yleistuki on tarveharkintainen. Yleistuki korvaa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen peruspäivärahan ja työmarkkinatuen, joita koskevaa lainsäädäntöä ehdotetaan kumottavaksi työttömyysturvalaista. Jatkossa työttömän toimeentuloa turvaavia etuuksia ovat siten yleistukilain mukainen yleistuki ja työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha.

Yleistukea maksetaan työttömän työnhakijan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytysten edistämiseksi ja parantamiseksi. Työttömyyden perusteella yleistukea saavaa henkilöä koskevat pääosin samat etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset, työllistymisen edistämiseen liittyvät palvelut ja työttömyysturvalain mukaiset seuraamukset kuin ansiopäivärahan saajaa. Yleistuen toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos. Yleistukea koskeva lainsäädäntö ehdotetaan tulemaan voimaan 1.5.2026.

Esityksen taustalla on hallitusohjelman tavoite toteuttaa perusturvan uudistus, jolla pyritään parantamaan työntöön kannattavuutta, sujuvoittamaan sosiaaliturvaa ja yksinkertaistamaan etuuksia edellisellä vaalikaudella tehdyn parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean välimietinnön (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:26) tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Nyt ehdotetut muutokset ovat ensimmäinen vaihe laajemmasta sosiaaliturvauudistuksesta, jonka lopullisena tavoitteena on yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Yhteen perusturvaetuuteen on tarkoitus siirtyä vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä sosiaaliturvauudistuksen tavoitteita ja kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitetyin muutoksin ja huomioin. Sosiaaliturvan selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen lisää järjestelmän hallittavuutta ja voi parantaa sosiaaliturvan kannustavuutta, vähentää etuuksien alikäyttöä sekä lisätä järjestelmän legitimitettä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan (TyVL 10/2025 vp) tavoin sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että esityksen mukainen työttömyyden aikainen yleistuki on yksi askel sosiaaliturvan uudistamisessa ja pitää tärkeänä, että sosiaaliturvan uudistamista jatketaan ehdotetun yleistuen pohjalta kohti yhtä perusturvaetuutta.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 41/2025 vp) tarkastellut lakiehdotuksia perustuslain 19 §:n 2 momentin perustoimeentuloa koskevan oikeuden kannalta. Lausunnon mukaan ehdotetut säännökset vastaavat pääosin voimassa olevaa peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

koskevaa sääntelyä, joka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella ja lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Yleistuen taso ja tarveharkintaisuus

Yleistuen saamisen edellytykset ja ominaisuudet vastaavat monelta osin nykyisen työmarkkinatuen ominaisuuksia, joita ovat odotusaika, tarveharkinta, osittainen yleistuki vanhempiensa taloudessa asuvalle henkilölle ja tuen rajoittamaton kesto. Nämä työmarkkinatuen ominaisuudet laajenevat esityksen mukaan koskemaan myös nykyisin peruspäivärahaa saavia henkilöitä eli jatkossa myös työssäoloehdon täyttäneen työttömän työnhakijan yleistukeen sovelletaan odotusaikaa, tarveharkintaa ja tuen osittamista vanhempien taloudessa asumisen perusteella. Nykyisestä peruspäivärahan enimmäismaksuajasta poiketen työssäoloehdon täyttäneen työttömän työnhakijan yleistuki on kestoaltaan rajoittamaton vastaavasti kuten nykyinen työmarkkinatuki.

Yleistuen täysimääräinen määrä on työttömyysturvalaissa säädetyn ansiopäivärahan perusosan suuruisen eli samansuuruisen kuin voimassa olevan lain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Vuonna 2025 peruspäivärahan määrä on 37,21 e/pv (keskimäärin 800 e/kk). Rahamäärää tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Valtiontalouden säästöpäätösten vuoksi kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ei perustoimeentulotukea lukuun ottamatta tarkisteta vuosina 2024—2027, joten seuraava tarkistus tehdään vasta vuodelle 2028. Yleistuen saajan mahdolliset työtulot sovitellaan samalla tavalla kuin ansiopäivärahan saajan työtulot.

Esityksen mukaan valtaosalla eli noin 526 100 etuudensaajalla yleistuki ei muuta etuuden määrää. Yleistuen tarveharkinta, eli omaisuustulojen ja joidenkin muiden tulojen huomioon ottaminen, poikkeaa kuitenkin nykyisen työmarkkinatuen tarveharkinnasta ja tarveharkinta laajenee koskemaan myös nykyisen peruspäivärahan saajia. Samalla tarveharkinnan sääntöjen yksinkertaistaminen, kuten 55 vuoden ikärajan poistaminen, yhden tulorajan käyttö ja yhtenäinen vähennemisaste, laajentaa sen soveltamisalaa. Näin ollen nykyistä useamman työttömän henkilön oikeus perusturvaan määräytyy jatkossa tarveharkinnan perusteella. Esityksen mukaan tarveharkintaa koskevat muutokset pienentävät noin 4 997 etuudensaajan samaa etuutta ja keskimääräinen muutos on 1 166 euroa vuodessa. Etuuden määrä taas nousee noin 2 662 etuudensaajalla ja keskimääräinen nousu on 617 euroa kuukaudessa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan perustuslain 19 §:n 2 momentin perustoimeentuloturva koskeva säännös ei aseta estettä sille, että järjestelmiin voidaan sisällyttää myös tarveharkintaa koskevia säännöksiä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää sinänsä tarkoituksenmukaisena, että yleistuen maksaminen edellyttää taloudellisen tuen tarvetta vastaavasti kuten nykyinen työmarkkinatuki, ja tarveharkinnan myötä työttömyysetuuden pienentymiset kohdistuvat henkilöihin, joilla on muita tuloja. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esityksen vaikutusarviointien (s. 42—43) mukaan muutokset kohdistuvat etenkin lapsiperheisiin ja 55 vuotta täyttäneisiin iäkkäisiin henkilöihin, koska näitä koskeva erityissääntely ehdotetaan poistettavaksi. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tarveharkinnan laajeneminen koskemaan myös nykyisiä peruspäivärahan saajia osaltaan monimutkaistaa järjestelmää niin etuudensaajan kuin toimeenpanon näkökulmasta. Valiokunta kuitenkin korostaa, että vaikutukset ovat maltillisia ja kohdistuvat varsin pieneen joukkoon etuudensaajia. Myös vaikutukset toimeenpanoon on

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

arvioitu vähäisiksi. Esityksessä ehdotettujen muutosten on arvioitu lisäävän Kansaneläkelaitoksen toimintamenoja vuositasona 0,5 miljoonalla eurolla.

Esityksen mukaan yleistuki voidaan maksaa osittaisena vanhempiensa taloudessa asuvalle henkilölle, joka ei ole täyttänyt työssäoloehtoa vastaavasti kuten nykyisin osittainen työmarkkinatuki. Osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää laskettiin vuoden 2025 alusta 50 prosentista 35 prosenttiin tuen saajalle muuten maksettavasta työmarkkinatuesta. Näin ollen osittaisen yleistuen määrä on nykyisen osittaisen työmarkkinatuen suuruinen eli noin 280 euroa kuukaudessa. Valiokunta kiinnitti osittaisen työmarkkinatuen laskemisen yhteydessä huomiota vanhempien tulorajan mataluuteen (StVM 19/2024 vp) ja pitää myönteisenä, että tuen määrään vaikuttavien vanhempien tulojen tulorajaa ehdotetaan nyt nostettavaksi 1781 eurosta 2 500 euroon. Osittaisen työmarkkinatuen vanhempien tulorajaa ei ole sidottu palkkakertoimeen eikä sitä ole korotettu yleisen palkkatason noustessa. Tulorajan muuttumattomuus yleisen palkka- ja hintatason noustessa on johtanut vanhempien tulojen vaikutuksen kiristymiseen.

Yleistukeen sisältyy myös 21 viikon odotusaika ammatillista koulutusta vaille oleville työnhakijoille. Odotusaika koskee myös niitä henkilöitä, jotka ovat hakeneet koulutukseen, mutta eivät ole tulleet valituiksi. Valiokunta pitää myönteisenä odotusajan keskeistä tavoitetta tehostaa ammatilliseen koulutukseen hakeutumista, mutta kiinnittää huomiota siihen, että odotusaika voi johtaa viimesijaisen toimeentulotuen tarpeeseen ja aktiivisten työvoimapalvelujen ulkopuolelle jäämiseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan perustoimeentulotukea maksettiin vuonna 2023 yhteensä 106 000:lle 16—29-vuotiaalle nuorelle eli 12 prosentille ikäryhmästä yhteensä 273 miljoonaa euroa. Selvityksen mukaan valtaosa nuorista saa kuitenkin toimeentulotukea vain lyhyen aikaa tilapäiseen tarpeeseen. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä toimeentulotukilain uudistamiseksi (HE 116/2025 vp) vahvistetaan toimeentulotukihakijan velvollisuutta ilmoittautua koko-aikatyön hakijaksi, mikä voi osaltaan vähentää toimeentulotukiriippuvuutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että yleistuen kehittämisen jatkotyössä etsitään lisää keinoja nuorten toimeentulotukiriippuvuuden vähentämiseksi.

Etuuden kesto ja aktivointijaksot

Esityksen mukaan yleistuki on kestoaltaan rajoittamaton vastaavasti kuten nykyinen työmarkkinatuki. Valiokunta pitää perusturvan ensisijaisuuden näkökulmasta perusteltuna, että henkilö ei siirry etuuden keston rajaamisen vuoksi viimesijaisen toimeentulotuen varaan tilanteissa, joissa etuuden saamisen muut edellytykset edelleen täyttyvät. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää kuitenkin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin huomiota siihen, että Suomen sosiaaliturvajärjestelmän keskeinen haaste ovat pitkät passiiviset rahaetusjaksot, joihin ei liity mahdollisuuksia eikä velvoitteita osallistua työllistymistä tukeviin palveluihin (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:26).

Valiokunta pitää tätä taustaa vasten myönteisenä, että pitkään työttömänä olleille yleistuen saajille ehdotetaan esityksessä aktivointijaksoa, joka toteutetaan työvoimaviranomaisen tiloissa järjestettävänä kasvokkain tapahtuvina työnhakukeskusteluina. Aktivointijakson tavoitteena on aktivoida työnhakijaa, selvittää työttömyyden syitä ja tukea henkilökohtaisemmin yleistuen saajien työllistymistä. Henkilökohtaisen palvelukontaktin lisääminen pitkään työttömänä olleille tukee myös eduskunnan käsiteltävänä olevan toimeentulotukilain uudistuksen (HE 116/2025 vp) tavoit-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

tetta vahvistaa toimeentulotuen saajan velvollisuutta ilmoittautua työnhakijaksi ja hakeutua palveluihin.

Esityksen mukaan alle 25-vuotiailla aktivointijakso alkaa 180 maksupäivän jälkeen ja kestää noin 15 kuukautta. Vähintään 25-vuotiailla aktivointijakso alkaa 400 maksupäivän jälkeen ja jatkuu noin puoli vuotta. Työvoimaviranomaisen on järjestettävä aktivointijakso aina vähintään kerran 24 kuukauden aikana, jos yleistuen saajan työttömyys pitkittyy. Työnhakukeskustelujen sisältöön lisätään työttömyyden pitkittymisen syiden arviointi ja lisäksi niissä keskitytään vahvaan palveluohjaukseen ja työttömän työhaun ja työllistämisen edellytysten tehostettuun tukemiseen.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että lähitapaamisista on mahdollista poiketa painavasta syystä, kuten liikuntarajoitteen, perhevapaan tai ase- tai siviilipalveluksen vuoksi. Valiokunta korostaa, että säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 115) mainitut syyt ovat esimerkkejä ja perusteluissa on nimenomaisesti mainittu, että painava syy voi olla myös jotakin muuta kuin mitä perusteluissa on esimerkinomaisesti esitetty.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että esityksessä ei osoiteta lisäresursseja henkilökohtaiseen kasvokkain tapahtuvaan palveluun. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnon mukaan kasvokkaisten tapaamisten lisääminen eivät kuitenkaan lisää työvoimaviranomaisen työnhakija-asiakkaille järjestämien asiakastapaamisten määrää, vaan nykyistä prosessia muokataan vastaamaan tehokkaammin yleistuen saajien pitkittyneen työttömyyden tarpeisiin. Kasvokkaisten tapaamisten lisäämiselle saattaa lausunnon mukaan olla vähäinen vaikutus työvoimaviranomaisten työmäärään. Esityksen (s.139—140) mukaan ehdotetun yleistuen, toimeentulotuki uudistuksen (HE 116/2025 vp) ja työvoimapalveluiden uudistuksen (HE 108/2025 vp) yhteisvaikutuksena työvoimaviranomaisten työmäärä vähenee kuitenkin noin 450 henkilötyövuodella, vaikka osa näissä esityksissä ehdotetut muutokset lisäävät sitä. Valiokunta pitää myönteisenä, että työvoimaviranomaisten käytössä olevien toimitilojen riittävyyttä ehdotettujen muutosten toimeenpanoon seurataan esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 23 § mukaisissa yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että aktivointijaksoista huolimatta yleistuen piirissä on jatkossakin henkilöitä, joilla ei ole tosiasiallisesti mahdollisuuksia päästä mukaan työmarkkinoille. Yleistuen piirissä on esimerkiksi sairauspäivärahaa 300 enimmäispäivää saaneita, jotka ovat saaneet kielteisen työkyvyttömyyseläkepäätöksen. Valiokunta korostaa, että hallitusohjelman kirjauksen mukaan yleistuen kehittämisen yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota riittävän toimeentulon ja palvelujen turvaamiseen niille, jotka ovat tosiasiallisesti työkyvyttömiä esimerkiksi sairauksien vuoksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että yleistuen kehittämisen jatkotyössä valmistellaan vahvemmin palveluihin osallistumista ja osallisuutta tukevia sekä toimintakyvyn ja hyvinvoinnin vahvistamiseen tähtäviä etuuden saamisen edellytyksiä erittäin vaikeasti työllistyvälle ja pitkään työttömänä olleille henkilöille, joille työvoimaviranomaisten kokopäivätyöhön tähtäävät työllistämistoimet ja niihin kytkeytyvä seuraamusjärjestelmä eivät tosiasiallisesti tue työllistymistä.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Omapastuuuauka

Esityksen mukaan yleistuen ja ansiopäivärahan omapastuuuaukoja ei voi yhdistää samalla tavoin kuin nykyisin yhdistetään peruspäivärahan ja ansiopäivärahan omapastuuuaukoja. Näin ollen omapastuuuauka voi tulla tietyissä tilanteissa asetettavaksi kahteen kertaan lyhyen aikavälin sisällä, koska työssäoloehdon ja kassan jäsenyysehdon laskenta tapahtuu eri tavalla.

Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan peruspäivärahan saaja, jolla täyttyy työttömyyskassan jäsenyysehto kesken peruspäivärahakauden, siirtyy ansiopäivärahalle eikä hänelle aseteta omapastuuuaukaa ansiopäivärahaan. Ansiopäivärahan enimmäisajasta kuitenkin vähennetään henkilölle maksetut peruspäivärahan enimmäisaikapäivät, jolloin peruspäivärahaa parempitasoisen ansiopäivärahan saamiseen vaikuttaa esimerkiksi jäsenyysehdon täyttymisen hetki ja työttömyyden kesto ansiopäivärahalle siirtymisen jälkeen. Yleistuessa puolestaan työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle asetetaan omapastuuuauka, ja kun tällaisen henkilön työttömyyskassan jäsenyysehto täyttyy, hänelle asetetaan omapastuuuauka ansiopäivärahaan. Työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle maksettuja yleistukipäiviä ei kuitenkaan vähennetä ansiopäivärahan enimmäisajasta, jolloin henkilö voi saada ansiopäivärahaa koko enimmäisajalta työttömyyden jatkuessa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että mahdolliset kaksinkertaiset omapastuuuajat voitaisiin välttää, jos kassan jäsenyysehto kertyisi samalla tavalla kuin työssäoloehto. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan tämä edellyttäisi kuitenkin nyt ehdotettua yleistukea koskevia muutosta laajempia muutoksia työttömyysturvajärjestelmään eikä ole toteutettavissa nyt käsiteltävänä olevan esityksen yhteydessä.

Taloudelliset vaikutukset

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Yleistukea rahoitetaan myös työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla siltä osin kuin kyse on työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon täyttäneille henkilöille maksettavasta yleistuesta. Yleistuen rahoitusosuudet vastaavat nykyisten työmarkkinatuen ja peruspäivärahan rahoitusosuuksia eikä esityksellä ole vaikutusta rahoittajatahojen maksuosuuksiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan Kansaneläkelaitokselta saaman arvion mukaan vuonna 2025 maksetaan työmarkkinatukea noin 1 864 miljoonaa euroa, josta kuntien osuudeksi on arvioitu 669 miljoonaa euroa (noin 36 %), ja peruspäivärahaa noin 281 miljoonaa euroa, josta kuntien osuudeksi on arvioitu 38 miljoonaa euroa (noin 14 %) (TyVL 10/2025 vp). Yleistuen tarveharkinnan arvioidaan alentavan etuusmenoja 5,6 miljoonalla eurolla ja osittaisen yleistuen vanhempien tuloajan nostavan etuuskuluja 1,4 miljoonalla eurolla, jolloin yleistuen arvioidaan laskevan etuuskuluja yhteensä 4,2 miljoonaa euroa verrattuna nykyisiin työmarkkinatuen ja peruspäivärahan kuluihin. Säästöistä 3 miljoonaa euroa kohdistuu valtion rahoitusosuuteen ja 1,2 miljoonaa euroa kuntien rahoitusosuuteen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että työttömän yleistukea rahoitetaan valtion ja kuntien rahoitusosuuksien lisäksi osin työttömyysvakuutusmaksuilla. Valiokunta pitää vakuutusperiaatteen toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisena, että työttö-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

myysvakuutusmaksuilla rahoitettava osuus kohdennetaan työssäoloehdon täyttäneille henkilöille maksettavan yleistuen rahoittamiseen eikä työttömyysvakuutusmaksuilla rahoiteta ansiopäivärahalla yleistuella siirtyneiden henkilöiden yleistukea, jolloin yleistuen rahoitus vastaa nykyisen peruspäivärahan rahoitusta. Valiokunta kuitenkin toteaa, että yleistuen jatkokehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota myös sosiaaliturvan rahoituksen selkeyteen niin, että vakuutusmaksujen tuotolla rahoitetaan lähtökohtaisesti vain ansioturvaa ja verotuotoilla perusturvaa.

Yhteisvaikutukset ja seuranta

Esityksen vaikutukset työttömän toimeentuloon ovat maltilliset, vaikka tarveharkinnan laajeneminen yleistuen myötä myös nykyisiin peruspäivärahan saajiin tulee laskemaan perusturvan tasoa osalla työttömistä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että työttömyysturvaan on lyhyen aikavälin sisällä tehty useita muita samoihin etuudensaajiin vaikuttavia muutoksia, joiden yhteisvaikutus työttömyysetuuden tasoon on merkittävä. Työttömyysturvan omavastuu-aikaa on pidennetty, poistettu lapsikorotukset ja suojaosat, pidennetty työssäoloaikaa ja omavastuu-aikaa (HE 73/2023 vp), porrastettu ansiopäivärahan tasoa työttömyyden pituuden perusteella (HE 13/2023 vp) sekä poistettu aktiivijalta maksettavat korotusosat ja pienennetty osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää (HE 19/2024 vp). Lisäksi asumistukeen ja toimeentulotukeen tehdyt muutokset sekä etuuksien indeksijääditys vaikuttavat työttömän henkilön toimeentuloturvaan. Perusturvan riittävyys arvioinnin (THL:n työpaperi 18/2025) mukaan sosiaaliturvaetuuksien sopeutumistoimet ovat heikentäneet perusturvan riittävyttä, eivätkä perusturvaetuuksia saavien tulot riitä kattamaan viitebudjettien mukaisia menoja.

Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut vuosittain etuusmuutosten yhteisvaikutuksia ja tuoreen syksyllä 2025 julkaistun arvion (Arvio hallituksen sosiaaliturvamuu-
tosten yhteisvaikutuksista toimeentulotuen käyttöön ja tulonjakoon. STM 2025) mukaan vuosina 2024—2025 tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset ovat kohdistuneet toimeentulotukea saaneisiin aikaisemmin arvioitua enemmän. Valiokunta pitää huolestuttavana, että erityisesti lasten pienituloisuusaste kasvaa aiempaa arvioitua enemmän. Syksyllä 2024 tehdyn arvion mukaan vuosien 2024—2025 lakimuutokset arvioitiin kasvattavan lasten pienituloisuusastetta 1,3 prosenttiyksiköllä, mutta tuoreen arvion mukaan vuosien 2024—2025 lakimuutosten vaikutus lasten pienituloisuusasteeseen olisi 2,7 prosenttia ja vuonna 2026 voimaan tuleva toimeentulotuki uudistus (HE 116/2025 vp) huomioon ottaen 3,3 prosenttia. Näin ollen köyhyysrajan alla elävien lasten lukumäärän on arvioitu kasvavan sopeutustoimien vuoksi noin 31 000 lapsella aiemmin arvioidun noin 11 000—13 000 lapsen sijaan.

Valiokunta painottaa, että lapsiköyhyydellä on tutkimusten mukaan merkittäviä pitkäkestoisia ja jopa ylisukupolvisia kielteisiä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia. Pienituloisuusasteen kasvaminen vaikeuttaa myös Suomen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja EU:n lasten oikeuksien strategian osana asettamaa kansallisen tavoitteen saavuttamista. Tavoitteen mukaan köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien henkilöiden määrää tulisi vähentää vuoteen 2030 mennessä 100 000 henkilöllä, joista vähintään kolmasosan tulisi olla alle 18-vuotiaita.

Työttömän henkilön toimeentuloon vaikuttavat jatkossa myös käsiteltävänä olevan yleistukea koskevan esityksen kanssa eduskunnassa samanaikaisesti käsiteltävinä oleviin esityksiin työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

108/2025 vp) ja laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 116/2025 vp) sisältyvät muutokset. Näiden esitysten yhteisvaikutuksia koskevan arvion (VN/8915/2024, 22.9.2025) mukaan pelkästään peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämisen yleistueksi ei arvioida aiheuttavan tarvetta toimeentulotukeen. Yleistuen tarveharkinta vaikuttaa vain henkilöihin, joilla on muita tuloja eli muutokset kohdistuvat todennäköisemmin sellaisiin työttömiin, jotka eivät ole lähtökohtaisesti oikeutettuja toimeentulotukeen.

Työttömyysturvaseuraamusten muutosten (HE 108/2025 vp) ei arvioida lisäävän asetettavien seuraamusten määriä. Etuuseuraamuksia kuitenkin asetetaan nykyisestä poiketen jo ensimmäisestä työnhakuun, työvoimapalveluihin ja työnhakuun liittyvästä laiminlyönnistä. Lisäksi työssä-olovelvoitteiden eli etuusoikeuden toistaiseksi voimassa olevien lakkautusten määrä kasvaa. Työttömyysturvaseuraamuksia ei nykyisin eikä esitettyjen muutosten toteutuessa kuitenkaan aseteta ilman, että työnhakijalle on ollut tarjolla jokin työnhakijan palveluprosessiin kuuluva toimi, jonka hän on laiminlyönyt. Näiden kolmen esityksen yhteisvaikutukset työttömien henkilöiden toimeentuloon riippuvat siten pääosin heidän käyttäytymisestään. Esityksissä ehdotetuilla muutoksilla pyritään vaikuttamaan työttömiin työnhakijoihin siten, ettei työnhakijan palveluprosessiin, työnhakuun tai palveluihin osallistumiseen liittyviä laiminlyöntejä tapahtuisi.

Valiokunta toteaa, että yleistuen kanssa samanaikaisesti voimaan tulevat työvoimapalvelujen seuraamusjärjestelmän ja toimeentulotuen ehtojen kiristykset voivat lisätä riskiä etuuskien menetyksille, vaikka etuudensaaaja voi omilla toimillaan vaikuttaa seuraamusten toteutumiseen. Työttömyysturvaseuraamukset johtavat yleistuen menettämiseen määräaikaaisesti tai toistaiseksi ja voivat johtaa työttömän mahdollisesti saaman toimeentulotuen alentamiseen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että työttömän etuus- ja palvelujärjestelmään vaikuttavien samanaikaisten uudistusten vaikutuksia työttömän työnhakijan toimeentuloon ja palveluihin seurataan. Valiokunta korostaa, että pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työllisyysasteen nostaminen edellyttävät kannustavan, selkeän ja ennakoitavan etuusjärjestelmän lisäksi riittäviä ja saavutettavia palveluja, joissa voidaan yksilöllisesti tukea ihmisten toiminta- ja työkykyä sekä työelämävalmiuksia. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*)

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että vaikka jo käsiteltävänä olevan esityksen tavoitteena on selkeyttää etuusjärjestelmää, lainsäädännön tasolla yleistuki muodostaa nyt ehdotetussa muodossa osin vaikeasti hahmottuvan ja hallittavan kokonaisuuden, koska sen sääntely perustuu olennaisilta osin viittauksiin työttömyysturvalaissa säädettyyn. Yleistuki ei myöskään ehdotetussa muodossaan kata muita sosiaalisia riskejä kuin työttömyyden. Valiokunta pitää välttämättömänä, että sosiaaliturvan uudistamista jatketaan ehdotetun työttömän yleistuen pohjalta kohti kattavampaa perusturvaetuutta, jotta järjestelmästä tulisi selkeä, ymmärrettävä ja hallittava kokonaisuus. Yleistuen kehittämisessä tulee hyödyntää laajasti tutkimustietoa ehdotetun työttömän yleistuen ja muiden etuuskien yhteisvaikutuksista, sosiaaliturvan rahoituksesta sekä perusturvan ja ansioturvan yhdistämisestä. Järjestelmän selkeyttämisen ja yksinkertaistamisen lisäksi yleistuen kehittämisessä tulee kiinnittää huomiota perusturvan riittävään tasoon ja pienituloisuusasteen vähentämiseen taloustilanteen asettamat reunaehdot huomioon ottaen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleistukilaki

9 §. Ammatillista koulutusta vailla oleva nuori. Työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 108/2025 vp) 5. lakiehdotuksessa ehdotetaan työttömyysturvalakiin lisättäväksi uusi 13 a §, mikä tulee ottaa huomioon pykälän viittauksessa työttömyysturvalakiin.

34 §. Työvoimapolitiittinen lausunto ja ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa aluehallintovirastot ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että aluehallintoviraston toimivaltaa työvoimaviranomaisen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen ja 1.1.2026 alkaen Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen toimintaa valvovana viranomaisena ei mainita ehdotetussa yleistukilaissa. Valiokunta toteaa, että aluehallintoviraston toimivalta valvojana on johdettavissa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain säännöksistä. Valiokunta ehdottaa kuitenkin sääntelyn selkeyden vuoksi, että pykälän uudeksi 3 momentiksi lisätään säännös, josta aluehallintoviraston (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontaviraston) toimivalta ja rooli käy nimenomaisesti ilmi.

2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Johtolause. Lain 13 §:n 4 momentti on ehdotettu muutettavaksi työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 108/2025 vp) 5. lakiehdotuksessa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valiokunta ehdottaa tämän huomioon ottamista lain johtolauseessa.

3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

35 a §. Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen yleistuen saaajalle. Valiokunta ehdottaa, että esityksen 32 a § muutetaan 35 a §:ksi ja pykälässä olevat viittaukset korjataan vastaamaan työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 108/2025 vp, 1. lakiehdotus) ehdotettuja muutoksia.

36 a §. Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskustelujen sisältö. Valiokunta ehdottaa, että esityksen 32 b § muutetaan 36 a §:ksi ja pykälässä olevat viittaukset korjataan vastaamaan työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 108/2025 vp, 1. lakiehdotus) ehdotettuja muutoksia.

125 §. Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentissa otetaan huomioon siihen lailla 733/2025 tehdyt muutokset.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

4. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

10 §. Työllisyysrahaston tehtävät. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi koulutuskorvauksen lakikauttamisesta koskevan hallituksen esityksen (HE 108/2025 vp) 3. lakiehdotuksessa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valiokunta ehdottaa, että kyseisessä esityksessä ehdotetut muutokset yhteensovitetaan nyt ehdotettavien muutosten kanssa.

24 §. Maksuvelvollisuus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin johdantokappaleessa otetaan huomioon siihen hallituksen esityksessä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 119/2025 vp) ehdotettu muutos (EV 133/2025 vp).

20. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

3 §. Soveltamisala. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamista koskevaan esitykseen (HE 109/2025 vp) sisältyvässä lakiehdotuksessa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valiokunta ehdottaa, että kyseisessä esityksessä ehdotetut muutokset yhteensovitetaan nyt ehdotettavien muutosten kanssa ja että lakiehdotukseen lisätään 5 momentti hallituksen esityksessä HE 109/2025:ssa ehdotetussa muodossa muutettuna niin, että työttömyysetuuden sijasta käytetään käsitettä yleistuki.

15 §. Kuntouttava työtoiminta eräissä tapauksissa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamista koskevaan esitykseen (HE 109/2025 vp) sisältyvässä lakiehdotuksessa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valiokunta ehdottaa, että kyseisessä esityksessä ehdotetut muutokset yhteensovitetaan nyt ehdotettavien muutosten kanssa.

27 §. Kansaneläkelaitoksen tietojenantovelvollisuus. Pykälää ehdotetaan kumottavaksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamista koskevaan esitykseen (HE 109/2025 vp) sisältyvässä lakiehdotuksessa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valiokunta ehdottaa, että lainkohta poistetaan lakiehdotuksesta.

24. Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

13 §. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät. Pykälän 2 momentin 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi hallituksen esityksen eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 144/2025 vp) 7. lakiehdotuksessa. Valiokunta ehdottaa, että esityksessä ehdotettu muutos yhteensovitetaan nyt ehdotettavien muutosten kanssa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 112/2025 vp sisältyvät 5.—19., 21.—23., 25.—34. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 112/2025 vp sisältyvät 1.—4., 20. ja 24. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Yleistukilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Yleistuki on työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki.

Yleistukea maksetaan työttömän työnhakijan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytysten edistämiseksi ja parantamiseksi.

2 §

Yleistuki

Yleistukea maksetaan työttömälle työnhakijalle:

1) jolla ei ole oikeutta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen ansiopäivärahaan mainitun lain 5 luvun 2 §:n 1 momentin tai 6 §:n 1 momentin nojalla taikka joka on saanut mainitun lain 6 luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan ansiopäivärahaa; ja

2) joka on taloudellisen tuen tarpeessa (*tarveharkinta*).

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

3 §

Yleistuen saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllisyssuunnitelmasta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023).

Yleistuen saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työvoimaviranomaiselle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työvoimaviranomaisen kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

4 §

Lain toimeenpano

Tämän lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapolitiittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

Työvoimaviranomainen tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus antaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta sitovan lausunnon. Lausuntoon sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapolitiittisesta lausunnosta.

5 §

Työttömyysturvalain 1 luvun soveltaminen

Yleistukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä säädetään määritelmistä, 6 §:ssä yrittäjästä ja 7 §:ssä avoliitosta ja puolisoiden asumisesta erillään.

6 §

Oikeus yleistukeen asumisen tai Euroopan unionin lainsäädännön perusteella

Oikeus yleistukeen tämän lain mukaisesti on Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Henkilöä pidetään Suomessa asuvana, jos hän asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 5, 6 tai 10 §:n mukaisesti asuu Suomessa.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, yleistukea maksetaan noudattaen, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentissa sekä 8 b §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan, jos työssäoloehdon täyttäneen henkilön yleistukea rahoitetaan tämän lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta yleistukeen.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

2 luku

Yleistuen saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

7 §

Työttömyysturvalain 2 luvun soveltaminen

Yleistuen maksamiseen sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 2 luvun:

- 1) 1 §:ssä työttömästä työnhakijasta;
- 2) 4 §:ssä muusta kuin työsuhteessa tehdystä työstä;
- 3) 5 §:ssä yritystoiminnasta ja omasta työstä;
- 4) 5 a §:ssä alkavasta yritystoiminnasta ja työllistymisestä omassa työssä;
- 5) 6 §:ssä yrityksessä työskentelyn päättyminen;
- 6) 7 §:ssä yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymisestä;
- 7) 8 §:ssä yritystoiminnan lopettamisesta;
- 8) 9 §:ssä oman työn lopettamisesta;
- 9) 10 §:ssä opiskelusta;
- 10) 10 a §:ssä opiskelua koskevista poikkeuksista;
- 11) 10 b §:ssä lyhytkestoisista opinnoista;
- 12) 11 §:ssä päätoimisen opiskelun päättymisestä.

8 §

Ulkomaalaista koskeva rajoitus

Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole oikeutta yleistukeen, jos hänellä on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella.

9 §

Ammatillista koulutusta vailla oleva nuori

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan alle 25-vuotiaan nuoren oikeuteen saada yleistukea sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 luvun 13, 13 a ja 14—16 §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan.

10 §

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

Työstä eroamisen ja erottamisen, työstä kieltäytymisen sekä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvän moitittavan menettelyn sekä muun työttömyysturvalaissa tarkoitetun työvoimapolitiittisesti moitittavana pidettävän menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään moitittavan menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada ansiopäivärahaa.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

3 luku

Yleistuen saamisen rajoitukset

11 §

Yleiset rajoitukset

Yleistukea ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Yleistuki voidaan kuitenkin myöntää 17 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, joka on suorittanut oppivelvollisuutensa. Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen.

Ennen vuotta 1965 syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää työntekijän eläkelain (395/2006) 11 §:ssä tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän.

Yleistukea voidaan kuitenkin myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta, jos henkilön työnteko on estynyt työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa, 4 luvun 1 §:n 2 kohdassa tai 1 a §:ssä tarkoitetuista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu.

Työnhakijalla ei ole oikeutta yleistukeen hänen:

- 1) suorittaessaan asevelvollisuutta tai siviilipalvelusta;
- 2) suorittaessaan vankeusrangaistusta;
- 3) ollessaan sairaala- tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa; tai
- 4) hänen ollessaan estynyt olemasta työmarkkinoilla muun 1–3 kohtaan rinnastettavan syyn takia.

12 §

Odotusaika

Yleistukea maksetaan 21 viikon odotusajan jälkeen. Odotusaika alkaa:

- 1) työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai sitä myöhemmästä työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetusta päätoimisten opintojen päättymisestä;
- 2) korvauksettoman määräjän päättymisestä;
- 3) työssäolovelvoitteen täyttymisestä;
- 4) siitä ajankohdasta lukien, jona henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; tai
- 5) työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä, jos henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla työllistymistä edistävän palvelun aikana.

Odotusaikaa ei aseteta, jos:

- 1) henkilö on suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen;

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

2) henkilön päätoimiset opinnot päättyvät ja opintojen ajalta on maksettu yleistukea tai ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 2 luvun 10 b §:n perusteella;

3) työnhakijan oikeus yleistukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai

4) henkilöllä ei sairauden tai vamman vuoksi ole valmiuksia ammatillisen tutkinnon suorittamiseen ja hän on suorittanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 7 §:ssä tarkoitetun työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen tai saavuttanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovitut tavoitteet.

Odotusajasta vähennetään täydet kalenteriviikot, joina henkilö on:

1) ollut työssä, joka luetaan työttömyysturvalain mukaiseen työssäoloeseen tai muussa palkkatuetussa työssä;

2) työllistynyt yrittäjänä, ja työskentely luetaan työttömyysturvalain mukaiseen työssäoloeseen; tai

3) odotusajan alkamista lähinnä edeltävän kahden vuoden aikana saanut yleistukea tai ansiopäivärahaa taikka joilta hänelle ei ole maksettu yleistukea odotusajan, 14 §:ssä tarkoitetun omavastuuajan taikka 16 tai 17 §:ssä tarkoitetun tarveharkinnan takia.

Odotusaika ei kulu eikä odotusajasta 3 momentissa säädetystä poiketen vähennetä työmarkkinoilla oloa:

1) päätoimisen opiskelun, siihen liittyvän lomajakson tai eri oppilaitosten välisen lomajakson aikana, ellei työnhakijalle ole maksettu kyseessä olevalta ajalta yleistukea tai ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 2 luvun 10 b §:n perusteella;

2) korvauksettoman määräjän aikana;

3) työssäolovelvoitteen aikana;

4) aikana, jona henkilölle ei makseta yleistukea työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia.

13 §

Työttömyysturvalain 3 luvun soveltaminen

Yleistuen saamisen rajoituksiin sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 3 luvun:

1) 2 §:ssä etuuspäivien määrästä viikossa;

2) 3 §:ssä työkyvyttömyydestä;

3) 4 §:ssä estävistä sosiaalietuksista;

4) 5 §:ssä työ- tai virkasuhteesta johtuvista rajoituksista;

5) 6 §:ssä muista rajoituksista;

6) 7 §:ssä yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutuksesta;

7) 8 §:ssä työriidan vaikutuksesta työttömyysetuuden suorittamiseen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, yritysomaisuuden myyntivoitto jaksotetaan vähintään yleistuen määrän perusteella.

4 luku

Yleistuen määrä

14 §

Ostavastuuauka

Yleistukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana (*ostavastuuauka*).

Ostavastuuaukaan ei lueta niitä päiviä:

- 1) joina henkilö ei täytä yleistuen saamiselle 8 ja 9 §:ssä sekä työttömyysturvalain 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
- 2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
- 3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 10, 11 ja 13 §:ssä tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
- 4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun yleistukeen työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajoitusten ylittymisen vuoksi;
- 5) joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 12 §:ssä tarkoitetun odotusajan vuoksi.

Ostavastuuaukaan luetaan kuitenkin työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan ostavastuuauka. Ostavastuuaukaan luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu tämän lain 19 §:n perusteella yleistukea.

Ostavastuuaukaa ei kuitenkaan edellytetä, jos henkilö muutoin täyttää yleistuen saamisen edellytykset ja:

- 1) hänen oikeutensa yleistukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai
- 2) hänen työtekonsa estyy sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa.

Ostavastuuauka on voimassa siihen asti, kun henkilö tulee oikeutetuksi työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan.

15 §

Yleistuen määrä

Täysimääräinen yleistuki on työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

Yleistukeen sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 4 luvun:

- 1) 1 §:ssä oikeudesta soviteltuun työttömyysetuuteen;
- 2) 1 a §:ssä lyhennetystä työviikosta ja sääesteestä;
- 3) 2 §:ssä sovittelujaksosta;
- 4) 3 §:ssä rajoituksista;
- 5) 3 a §:ssä työajan poikkeuksellisesta arvioinnista;
- 6) 4 §:ssä sovittelussa huomioon otettavasta tulosta;

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

- 7) 5 §:n 1 momentissa etuuden määrästä;
- 8) 7 §:ssä sosiaalietuksien vaikutuksesta työttömyysetuuteen;
- 9) 8 §:ssä lasten kotihoidon tuen vaikutuksesta työttömyysetuuteen.

16 §

Yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Yleistuen saajan tulot otetaan taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa kokonaisuudessaan huomioon. Metsätalouden tulona otetaan huomioon varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 ja 4 momentissa säädetyn mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna metsän pinta-alalla. Yleistuki määrätään tuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella.

Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon:

- 1) lapsilisälain (796/1992) mukaista lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista kotihoidon tukea;
- 3) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea;
- 4) sotilasavustuslain (781/1993) mukaista sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain (404/1948) mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) kansaneläkelain (568/2007) mukaista leskeneläkkeen tai lapseneläkkeen täydennysmäärää;
- 7) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea;
- 8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta;
- 9) työttömyysturvalain mukaista liikkuvuusavustusta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista.

17 §

Yleistuen tarveharkinta

Edellä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetun täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 50 prosenttia siitä 16 §:ssä säädetyn mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 311 euroa kuukaudessa. Yleistuen määräytymiseen vaikuttavat kuukausittaiset tuloerät pyöristetään alaspäin täysiksi euroiksi siten, että täyden euron yli menevä osa jätetään huomioon ottamatta.

Yleistuki on tarkistettava, jos sen määrään vaikuttavat tulot ovat olennaisesti nousseet tai pienentyneet. Tarkistettua yleistukea aletaan maksaa aikaisimmasta mahdollisesta maksuerästä lukien.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 16 §:ssä yleistuen tarveharkinnasta säädetään, yleistukea maksetaan enintään työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti laskettu rahamäärä.

Yleistuki myönnetään ilman tarveharkintaa siltä ajalta, jona henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

18 §

Osittainen yleistuki

Yleistuki on 35 prosenttia 15—17 §:ssä säädetyn mukaisesti lasketusta yleistuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä hän ole täyttänyt työttömyysturvalaissa tarkoitettua työssäoloehtoa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta:

- 1) aikana, jona työnhakija osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin; tai
- 2) työnhakijaan, jonka vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, 16 §:ssä tarkoitettut tulot ovat enintään 2 500 euroa kuukaudessa; tulo rajaa nostetaan 106 eurolla jokaista työnhakijan vanhempien huollettavana olevaa samassa taloudessa asuvaa kohti.

Täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 50 prosenttia siitä 16 §:ssä säädetyn mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää tämän pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädetyn tulo rajan. Vanhempien tulojen perusteella vähennettynä yleistukena maksetaan kuitenkin vähintään 1 momentissa tarkoitettu määrä.

Jos hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tulot ylittävät 2 momentin 2 kohdassa säädetyn tulo rajan, mutta hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, yleistuki on maksettava ilman 1 momentissa tarkoitettua vähennystä.

Poiketen siitä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota eikä perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettua hoitopalkkiota, jos toimeksiantosopimusta ei ole tehty ansaintatarkoituksessa.

19 §

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettava yleistuki

Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan yleistuellla.

Yleistukea maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta yleistukeen, jos se johtuu 12 §:ssä tarkoitettusta odotusajasta, 14 §:ssä tarkoitettusta omavastuuajasta taikka 16 tai 17 §:ssä tarkoitettusta tarveharkinnasta.

Yleistuen maksamiseen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 10 luvun:

- 1) 2 §:n 2 momentissa, 3 momentin 1—3 kohdassa sekä 4 momentissa ansiopäivärahaan oikeutetusta;
- 2) 3 §:ssä poissaolosta työllistymistä edistävästä palvelusta;
- 3) 4 §:ssä työttömyysturvalain poikkeavasta soveltamisesta työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen;
- 4) 5 §:ssä työvoimakoulutusta koskevista erityissäännöksistä;
- 5) 6 §:ssä kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavasta kulukorvauksesta.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

5 luku

Yleistuen toimeenpanoa koskevat säännökset

20 §

Yleistuen hakeminen

Yleistukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta.

Yleistukea ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.

Jos työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa koskeva hakemus on hylätty, katsotaan yleistukea koskevan hakemuksen tulleen vireille silloin, kun ansiopäivärahahakemus on saapunut työttömyyskassaan edellyttäen, että yleistukea on haettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon työttömyyskassan hylkäävästä päätöksestä.

21 §

Hakemuksen käsittely

Päätös yleistuesta on annettava viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta.

Jos päätöstä ei voida antaa 1 momentissa säädetyssä määräajassa, koska Kansaneläkelaitoksella ei ole hakemuksen puutteellisuuden tai muun syyn vuoksi käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja, päätös on kuitenkin annettava viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä sen jälkeen, kun Kansaneläkelaitoksella on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

22 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Yleistuen hakijan on annettava Kansaneläkelaitokselle tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Yleistuen hakijan on esitettävä työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen lausunnon antamiseksi tarpeelliset häntä henkilökohtaisesti koskevat selvitykset työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen sen määräämällä tavalla.

Jos tuen saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka saattaa vaikuttaa oikeuteen saada yleistukea tai pienentää tuen määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita koskevasta muutoksesta tuen saajan tulee viipymättä ilmoittaa työvoimaviranomaiselle.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen maksajalle, ovat:

- 1) jäsenyydet työttömyyskassassa;
- 2) työnhakijana olo ja työnhaun päättyminen;
- 3) työttömyyden jatkuminen;

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

- 4) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan alkaminen tai päättyminen;
- 5) työsuhteesta, virkasuhteesta, omasta työstä tai yritystoiminnasta saatu palkka tai muu vastike;
- 6) pääomatulot;
- 7) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan perusteella saatu taloudellinen etu tai korvaus;
- 8) erorahan saaminen;
- 9) työhön käytetty työaika;
- 10) yritystoiminnan lopettamiseen liittyvä yrityksen tai yritysomaisuuden myynnistä saatu tulo taiikka yritysomaisuuden ottaminen yksityiskäyttöön;
- 11) työllistymistä edistävän palvelun päättyminen;
- 12) liikennevakuutuksen, tapaturmavakuutuksen tai sotilasvammalain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 13) Suomesta ja ulkomailta saatu tai haettu sosiaalietuus, avio- tai avopuolison saama kotihoidontuki ja työnantajan järjestämä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja parempi lisäeläke;
- 14) myönnetty tai eväty palkkaturva;
- 15) huollettavina olevat lapset;
- 16) päivät, joina yleistuen saaja on osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työvoimakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 28—31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;
- 17) asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai vankeusrangaistuksen suorittamisen aloittaminen, joutuminen sairaala- tai muuhun tähän verrattavaan laitoshoitoon sekä muut näihin rinnastettavat seikat;
- 18) vanhemman tai vanhempien 16 §:ssä tarkoitetut tulot, jos henkilö on 18 §:ssä tarkoitettu henkilö;
- 19) muutokset perhesuhteissa ja asumisololoissa;
- 20) muu 1—19 kohtaa vastaava muutos olosuhteissa.

23 §

Yleistukea koskeva päätös

Kansaneläkelaitoksen tulee antaa yleistuen myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös.

Päätöstä ei tarvitse antaa, jos yleistuen tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä yleistuen tarkistamisesta yleistuen maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut yleistuen määrän tarkistamisesta tiedon.

Kansaneläkelaitoksen on ennen päätöksen tekemistä työvoimapoliittisessa asiassa pyydettävä 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto.

Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös yleistuen maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 27 §:ssä säädetään.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

24 §

Maksamistapa

Yleistuki maksetaan tukeen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yleistuki voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen ole mahdollista tai jos tuen saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos henkilölle yleistukena kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia työtyömyysturvalaissa tarkoitetusta ansiopäivärahan perusosasta, ei yleistukea makseta.

25 §

Maksamisen keskeyttäminen tai vähentäminen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi

Yleistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai maksettavan yleistuen määrää vähentää, jos on ilmeistä, että sen saajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen enää oikeutta tai yleistuen määrää tulisi vähentää. Keskeyttämisestä ja vähentämisestä on välittömästi ilmoitettava tuen saajalle ja yleistukea koskeva päätös on annettava viivytyksettä.

26 §

Yleistuen maksaminen ilman päätöstä

Yleistukeen oikeutetulle henkilölle voidaan maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella yleistukea enakkona.

Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä yleistuesta sitä maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän yleistuen enakkosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä yleistuesta enakkomaksuna liikaa maksamansa yleistuen määrän.

27 §

Yleistuen maksaminen hyvinvointialueelle

Yleistuki voidaan hyvinvointialueen pyynnöstä erityisen painavasta syystä maksaa joko kokonaan tai osittain hyvinvointialueelle toistaiseksi tai määräajan tuen saajan, hänen perheensä ja hänen huollettavinaan olevien lasten elatukseen.

Jos hyvinvointialue on toimeentulotuesta annetun lain 23 §:ssä säädetyn mukaisesti maksanut toimeentulotukea enakkona odotettavissa olevaa yleistukea vastaan, yleistuki maksetaan ennakkoa vastaavilta osin hyvinvointialueelle sen pyynnöstä.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

28 §

Takaisinperintä

Jos yleistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu tuki on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä yleistuen aiheeton maksaminen ole johtunut tuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Lisäksi takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun takaisinperintää ei tuen saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan tuen määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Liikaa maksettu yleistuki jätetään takaisinperimättä siltä osin kuin sen määrä ylittää 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun etuuden määrän, jonka Kansaneläkelaitos on perinyt takautuvasti suoritettavasta työkyvyttömyyden perusteella myönnetystä eläkkeestä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

29 §

Kuittaaminen

Takaisin perittäväksi päätetty yleistuen määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottokaaressa (705/2007) säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen. Tuen saajan suostumuksella kuittaus voidaan kohdistaa muuhunkin etuuteen ja ulosoton suojaosuutta suurempana.

30 §

Yleistuen periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takuueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella taikka sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava eläkelaitokselle tai vakuutuslaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitetun etuuden maksamista, että etuus tulee 1 momentin mukaisesti maksaa Kansaneläkelaitokselle.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Jos henkilö on perusteettomasti saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasta ansiopäivärahasta. Vastaavasti työttömyyskassa saa periä perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta.

31 §

Takaisinperintäsaatavan vanhentuminen

Päätös 28 §:ssä tarkoitetun liikaa maksetun yleistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhenee viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentumiseen sovelletaan, mitä velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

32 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Yleistukea ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa yleistuen siirtämistä toiselle, on mitätön.

33 §

Asetuksenantovaltuus toimeenpanoa koskevista säännöksistä

Yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkempia säännöksiä 34 §:ssä tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

34 §

Työvoimapoliittinen lausunto ja ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta.

Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

Tässä laissa työvoimaviranomaiselle ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien valvontaan sovelletaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 25 ja 26 §:ää. (Uusi)

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

6 luku

Muutoksenhaku

35 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen antamasta sitovasta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

36 §

Muutoksenhakuaika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon.

37 §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusoikeudelle annettava valitus on saapunut 36 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

38 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

39 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

40 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyн yleistuen myöntämisestä tai myönnetyn yleistuen lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyн yleistuen tai myöntää yleistuen aikaisempaa suurempana. Myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikey voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuaasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

41 §

Päätöksen poistaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusoikeyden antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusoikey voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusoikeyden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista.

Jos Kansaneläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen se voi keskeyttää yleistuen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisesti siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

42 §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden myöntämisen johdosta

Jos yleistuen saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty etuus tai korvaus, joka työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin tai 4 §:n taikka 4 luvun 7 §:n tai 8 §:n nojalla on otettava huomioon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

43 §

Asian uudelleen ratkaiseminen työllistymistä edistävästä palvelusta poissaolon vuoksi

Jos yleistuen saajalle on myönnetty työllistymistä edistävän palvelun ajalle yleistukea ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta, koska hakija on antanut osallistumisestaan työllistymistä edistävään palveluun ilmeisen virheellisen tiedon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

44 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat velvoittaa työvoimaviranomaisen tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos veloitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain 34 §:ssä tarkoitettuun työvoimapolitiittiseen lausuntoon. Työvoimaviranomaista tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskusta on kuultava korvausvas-
tuun jakamisesta.

7 luku

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

45 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuk-
sella sekä tässä laissa tarkoitettulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännös-
ten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian
ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaali-
turvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista
varten välttämättömät tiedot:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

1) valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) muulta kuin 1—3 kohdassa tarkoitettua työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten seuraavat välttämättömät tiedot:

1) työvoimaviranomaiselta ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto;

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta maksutta etuuksien väärinkäytösten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot etuuksien saajien tuloista.

46 §

Tiedot rahalaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella ja tässä laissa tarkoitettulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta käsiteltävänä olevan yleistukea koskevan asian ratkaisemista varten välttämättömät yleistuen hakijaa tai saajaa koskevat tiedot rahalaitoksilta, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä yleistuen hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyttä tai luotettavuutta. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä on hakijalle tai saajalle annettava siitä tieto.

47 §

Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää yleistukea käsitellessään yleistukea käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat yleistukeen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

48 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa ministeriölle, verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen yleistuki vaikuttaa, tämän lain mukaista yleistukea tai korvausta saaneen hen-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

kilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetusta yleistuesta ja korvauksista sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten, sekä poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämiseksi ja syytteen esenpanoa varten. Terveystilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan henkilön sosiaalihuollon perusteita, ei kuitenkaan saa luovuttaa.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua yleistukea rahoitetaan kunnan varoista 51 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun yleistuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu yleistukea yhteensä 60 päivältä.

49 §

Rekisteröidyn oikeuden rajaaminen

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), tarkoitettulla rekisteröidyllä ei ole asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista oikeutta siihen, että Kansaneläkelaitos rajoittaa henkilötietojen käsittelyä silloin, kun se hoitaa tämän lain mukaista tehtävää, jos rekisteröidyn vaatimus käsittelyn rajoittamisesta on ilmeisen perusteeton.

8 luku

Yleistuen rahoitus

50 §

Yleistuen rahoitus

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin 51 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, yleistuki rahoitetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 23 §:n mukaisella työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla enintään 400 yleistuen maksupäivältä, jos yleistuen saaja on täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitetun palkansaajan työssäoloehdon. Tätä momenttia ei kuitenkaan sovelleta, jos yleistuen saajan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 ja 70 artiklan mukaiset kustannukset rahoitetaan valtion varoista. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti asuinvaltiolle makamat korvaukset rahoitetaan valtion varoista.

51 §

Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuus

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja 50 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti työttömyysvakuutusmaksun tuotolla siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 100 maksupäivältä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun ajanjakson jälkeen yleistuen saajan kotikunta rahoittaa yleis-
tuesta:

1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 200 maksupäivältä;

2) 1 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 300 maksupäivältä;

3) 2 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 400 maksupäivältä;

4) 3 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 700 maksupäivältä; ja

5) 4 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 50 prosenttia.

Yleistuen maksupäiviä laskettaessa otetaan huomioon päivät, joilta tuen saaja on saanut yleis-
tukea tai sitä edeltävää työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa.

Yleistuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoi-
tetulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua yleistukea lasketa mu-
kaan yleistuen maksupäiviin:

1) kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on mainitun py-
kälän 3 tai 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä;

2) yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin
1 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä.

Yleistuen 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on
täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitetun työssäoloehdon.

52 §

Yleistuen kattamiseksi suoritettavat ennakot

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistukea varten kuukausittain ennakkoa siten, että
ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää. Valtio suo-
ritttaa lisäksi enakkona yleistuen rahoituksen turvaamiseksi yleistuen arvioidusta vuosikustan-
nuksesta 12 prosenttia kuntien maksuosuuden viiveestä johtuvan tulojen ja menojen erotusta vas-
taavan rahoitustarpeen kattamiseen (*yleistuen rahoituksen vähimmäismäärä*).

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

53 §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden yleistukeen kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos käyttää yleistukeen kohdistuvaa kuntien rahoitusosuutta osana maksamaansa yleistukea.

Jos kunta ei ole maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty yleistuen saajan kotikunnaksi tämän lain 51 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuna yleistuen maksupäivänä.

54 §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Tämän lain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistuen rahoituksen turvaamiseksi sellainen määrä varoja, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius yleistuen maksamiseen on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (*maksuvalmiussuoritus*). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvita yleistuen maksuvalmiuden turvaamiseen.

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta yleistuesta. Arvio kuntien rahoitusosuudesta sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä toimitetaan mainitun arvion yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitokselle suoritettavia ennakkoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 53 §:ssä tarkoitettua kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

9 luku

Lain voimaantulo

55 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muussa laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tarkoitetaan tämän lain mukaista yleistukea, jollei tästä laista muuta johdu.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Jos työvoimapolitiittinen lausunto henkilön oikeudesta peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen koskee myös tämän lain voimaantulon jälkeistä aikaa, sovelletaan sitä tämän lain voimaantulosta työnhakijan oikeuteen saada yleistukea.

Työnhakijan työvoimapolitiittisesti moitittavaan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sovellettaessa tätä lakia otetaan huomioon työttömyysturvalain mukainen työttömyysetuuden saaminen, työssäoloehtoon luettava työ, työssäoloehdon täyttyminen ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttyminen sekä työttömänä työnhakijana olo myös ajalta ennen tämän lain voimaantuloa. Yleistuen omavastuu-aikaa ei edellytetä, jos henkilö on oikeutettu työttömyysturvalain työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan 30 päivänä huhtikuuta 2026 ja yleistukeen 1 päivästä toukokuuta 2026 alkaen. Tässä momentissa tarkoitettuna etuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa etuutta tai jolle ei makseta etuutta korvauksettomalta määräajalta, lyhennetyn työviikon työpäivältä taikka työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyn työaikarajan ylittymisen tai 5 §:n 1 momentissa säädetyn etuuden määrää koskevan rajoituksen vuoksi.

Tämän lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleistuen rahoitukseen vaikuttaviin maksupäiviin luetaan myös päivät, joilta tuen saajalle on ennen tämän lain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa.

Tämän lain mukaiseen valtion ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusvastuuseen vaikuttaviin yleistuen maksupäiviin luetaan myös päivät, joilta tuen saajalle on ennen tämän lain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, ei kuitenkaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2015.

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 2 luvun 2 § ja 13 §:n 4 momentti, 5 luvun 1 §, 2 §:n 3 momentti, 4 b §:n 5 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti, 7 luku, 10 luvun 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 3 momentti, 11 luvun 2 §:n 5 momentti, 13 luvun 2, 3 ja 8 §, 14 luvun 3 §:n 2 momentti sekä 3 a ja 3 b § sekä 3 e §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta laissa 1199/2009, 2 luvun 2 § laissa 1199/2013 ja 13 §:n 4 momentti laissa / ~~1001/2012~~, 5 luvun 2 §:n 3 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 1049/2013 sekä 4 b §:n 5 momentti laissa 1300/2023, 10 luvun 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 3 momentti laissa 1451/2016, 11 luvun 2 §:n 5 momentti laissa 313/2010, 1049/2013 ja 376/2023, 13 luvun 2 § laissa 254/2020 ja 3 § osaksi laissa 793/2025,

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

14 luvun 3 §:n 2 momentti laissa 962/2024, 3 a ja 3 b § laeissa 385/2023 ja 962/2024 sekä 3 e §:n 4 momentti laissa 385/2023, ja

muutetaan 1 luvun 1 ja 2 §, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §:n 1 momentin 7 kohta, 8 a §:n 2—4 momentti ja 8 b §, 3 luvun 4 §:n 1 momentti ja 7 §:n 1 momentti, 4 luvun 5 §:n 2 momentti, 7 §:n otsikko sekä 1 momentin johdantokappale ja 13 kohta, 5 luvun 2 §:n otsikko, 6 §:n otsikko, 11 § sekä 13 §:n 1 ja 3—5 momentti, 6 luvun 1 §, 3 a §:n 2 momentti, 7 §:n 1 ja 3 momentti sekä 9 §:n 1 momentin johdantokappale, III osan otsikko, 8 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2 §:n 1 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §:n otsikko ja 2—4 momentti sekä 5 §:n 1 ja 2 momentti, 11 luvun 1 §, 2 §:n 4 momentin johdantokappale ja 2 kohta, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n otsikko ja 2 momentti, 4 b, 5 §, 14 §:n 3 momentti sekä 15 §:n otsikko ja 1 momentti, 13 luvun 1 §:n 2 momentin johdantokappale ja 2 kohta sekä 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n otsikko, 3 c ja 3 d § sekä 3 e §:n 1—3 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 1 § laissa 636/2004 ja 2 § osaksi laissa 669/2022 sekä 4 §:n 1 momentti laissa 1560/2009, 1 luvun 4 §:n 2 momentti, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentin 13 kohta ja 6 luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 669/2022, 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentti sekä 8 b § laissa 1654/2015, 1 luvun 8 a §:n 4 momentti laissa 912/2017, 4 luvun 5 §:n 2 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentti ja 10 luvun 5 §:n 2 momentti laissa 1300/2023, 4 luvun 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 5 luvun 13 §:n 3—5 momentti ja 11 luvun 15 §:n 1 momentti laissa 1457/2016, 5 luvun 2 §:n otsikko ja 6 §:n otsikko laissa 1049/2013, 5 luvun 11 § ja 13 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 962/2024, 5 luvun 13 §:n 1 momentti laissa 1301/2023, 6 luvun 1 § laeissa 1188/2009, 1217/2019 ja 962/2024, 6 luvun 3 a §:n 2 momentti laissa 395/2024 sekä 7 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1081/2016, 8 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti laissa 906/2017, 10 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 10 luvun 2 §:n otsikko sekä 3 ja 4 momentti laissa 1451/2016, 10 luvun 2 §:n 2 momentti, 11 luvun 4 §:n otsikko, 4 b §, 13 luvun 1 §:n 2 momentin johdantokappale ja 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 3 §:n otsikko, 3 c ja 3 d § sekä 3 e §:n 1—3 ja 5 momentti laissa 385/2023, 10 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 1001/2012, 11 luvun 1 § osaksi laissa 1457/2016, 11 luvun 3 §:n 1 momentti laissa 555/2022 ja 3 momentti laissa 1364/2003 sekä 4 §:n 2 momentti laissa 793/2025 ja 5 § osaksi laissa 737/2013, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti ansiopäivärahalla.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

2 §

Etuudet

Työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutetun työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan ansiopäivärahalla, jos hän on ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla ja saanut toimeentulon palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Irtisanotulle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle maksetaan muutosturvarahaa 9 luvussa säädettyin edellytyksin.

4 §

Lain toimeenpano

Lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapolitiittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset ansiopäivärahan toimeenpanotehtävät hoitavat työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat. Lain 8 luvussa tarkoitetun alueellisen liikkuvuuden tukemisen ja 9 luvussa tarkoitetun muutosturvarahan toimeenpanotehtävät hoitaa työttömyyskassassa vakuutetuina olevien osalta työttömyyskassa ja muiden osalta Kansaneläkelaitos.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *työssäoloehdolla* sekä palkansaajan että yrittäjän ansiopäivärahan saamisen edellytyksenä olevaa työssäoloehdtoa;

8 a §

Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella

Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus ansiopäivärahaan sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus ansiopäivärahaan, jos:

- 1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;
- 2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja
- 3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.

Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitettulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen ansiopäivärahaan.

8 b §

Ansiopäivärahan maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta

Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitettulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta ansiopäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Lain 8 luvussa tarkoitetun liikkuvuusavustuksen ja muutosturvarahan maksaminen eivät estä ansiopäivärahan maksamista.

7 §

Yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutus

Ansiopäivärahaan ei ole oikeutta ajalta, jolle yrittäjän yritysomaisuuden myyntivoitto, joka liittyy yritystoiminnan lopettamiseen, jakotetaan ansiopäivärahassa hänen työtulonsa perusteella. Käyttöomaisuudesta tai muista pitkäaikaisista sijoituksista saatua myyntivoittoa pidetään yrityksen lopettamiseen liittyvänä myös silloin, kun se on saatu kuuden kuukauden aikana ennen yrityksen lopettamista.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

4 luku

Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

5 §

Etuuden määrä

Sovitellun ansiopäivärahan määrä lasketaan siten, että se ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään ansiopäivärahan perusteena olevan palkan suuruinen, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada, jos soviteltava ansiopäiväraha olisi perusosan suuruinen.

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus ansiopäivärahaan

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä ansiopäivärahastaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:

13) liikkuvuusavustus;

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

2 §

Palkansaajan oikeus ansiopäivärahaan

6 §

Yrittäjän oikeus ansiopäivärahaan

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista ansiopäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan ansiopäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on:

- 1) kerryttänyt työssäoloehtokuukauden;
- 2) ollut työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa; tai
- 3) opiskellut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja neljä viikkoa.

13 §

Ostavastuu aika

Ansiopäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Ostavastuu aika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä ansiopäivärahan enimmäisaikaa kohti (*ostavastuu aika*).

Ostavastuu aikaan ei lueta niitä päiviä:

- 1) jona henkilö ei täytä ansiopäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
- 2) jona henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
- 3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta ansiopäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
- 4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun ansiopäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajoitusten ylittymisen vuoksi.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Ostavastuuuukaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuuuka. Omavastuuuukaan luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu ansiopäivärahaa 10 luvun perusteella.

Poiketen siitä, mitä 1—4 momentissa säädetään, henkilöllä on oikeus ansiopäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää ansiopäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Ansiopäivärahan määrä

Ansiopäiväraha muodostuu 33,33 euron suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Ansiopäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

3 a §

Ansiopäivärahan maksaminen alennettuna

Ansiopäiväraha on kuitenkin aina vähintään perusosan suuruinen.

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään:

- 1) 300 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä enintään kolme vuotta ennen ansiopäiväraha-oikeuden alkamista;
- 2) 400 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä yli kolme vuotta ennen ansiopäiväraha-oikeuden alkamista;
- 3) 500 työttömyyspäivältä henkilölle, jonka työssäoloaika on täytynyt hänen täytettyään 58 vuotta ja jolla on työssäoloaika täyttyessä 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.

Laskettaessa 1 momentissa säädettyä enimmäisaikaa otetaan soviteltuna ansiopäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi ansiopäivärahapäiviksi.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

9 §

Lisäpäiväoikeus

Palkansaajan ansiopäivärahaa maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn ansiopäivärahan myöntämisen enimmäisiän, jos hän on syntynyt:

— — — — —

III OSA

ALUEELLISEN LIIKKUVUUDEN TUKEMINEN JA MUUTOSTURVARAHA

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustus myönnetään ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa (/) tarkoitettuun yleistukeen oikeutetulle työttömälle työnhakijalle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävänsä työsuhhteessa tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävänsä työsuhhteessa tehtävään työhön liittyvän koulutuksen. Jos liikkuvuusavustus on myönnetty työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustusta ei myönnetä työn vastaanottamisen perusteella.

— — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen oikeutettu on työtön työnhakija, joka saa:

- 1) ansiopäivärahaa tai jolle ei makseta ansiopäivärahaa 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta syystä; tai
- 2) yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea tai jolle ei makseta yleistukea mainitun lain 19 §:n 2 momentissa tai tämän lain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetusta syystä.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

— — — — —

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

1 §

Oikeus etuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan ansiopäivärahalla.

2 §

Ansiopäivärahaan oikeutettu

Ansiopäivärahaa maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettuna työnhakijana työvoimaviranomaisessa. Ansiopäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan.

Ansiopäivärahaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu:

- 1) korvauksettomasta määräajasta;
- 2) työssäolovelvoitteesta;
- 3) 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitettuun ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta; tai
- 4) 5 luvun 13 §:ssä säädetystä omavastuujasta.

Työvoimakoulutukseen osallistuvan opiskelijan, jota ei voida pitää 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työttömänä, oikeudesta ansiopäivärahaan opiskelun ajalta säädetään tämän luvun 5 §:ssä.

5 §

Työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset

Työvoimakoulutukseen osallistuvalla maksetaan koulutuksen ajalta ansiopäivärahaa siten kuin 2 §:ssä säädetään työttömän oikeudesta ansiopäivärahaan, vaikka:

- 1) hänet on 2 luvun 5 §:n nojalla katsottava päätoimiseksi yrittäjäksi; tai
- 2) hän ei ole työtön tai lomautettu, jos hän on työttömyysuhan alainen.

Jos opiskelijalla on oikeus ansiopäivärahaan 1 momentin 1 kohdan perusteella, hänelle maksetaan koulutuksen ajalta ansiopäivärahan perusosaa. Jos opiskelijalla on oikeus ansiopäivärahaan 1 momentin 2 kohdan perusteella, hänellä on oikeus myös ansiopäivärahan ansio-osaan.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1§

Ansiopäivärahan hakeminen

Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen oikeutettu työnhakija hakee liikkuvuusavustusta Kansaneläkelaitokselta ja muu työnhakija siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen hän on.

Ansiopäivärahaa ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.

Hakemus tulee vireille, kun se on saapunut työttömyyskassalle.

2 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot ansiopäivärahan saajan on välittömästi ilmoitettava etuuden maksajalle, ovat:

2) yleistukilaissa tarkoitetun yleistuen saaminen;

3 §

Etuutta koskeva päätös

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tulee antaa ansiopäivärahan myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei anneta, jos etuuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös ansiopäivärahan maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 9 §:ssä säädetään. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä etuuden tarkistamisesta etuuden maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut etuuden määrän tarkistamisesta tiedon. Hakijan katsotaan saaneen muutoksen tiedokseen 12 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa ajassa.

Työttömyyskassan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä etuuden maksajalle ilmoitettuun postiosoitteeseen.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallinto-keskukselle hakevansa etuutta työttömyyden perusteella, työvoimapolitiittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

4 b §

Ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava työttömyyskassalle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

5 §

Maksamistapa

Ansiopäiväraha maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa etuuteen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yksittäinen etuuserä voidaan maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos etuuden saaja esittää Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan hyväksymän erityisen syyn.

Jos henkilölle ansiopäivärahana kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia ansiopäivärahan perusosasta, ei etuutta makseta.

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on perusteettomasti saanut ansiopäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti yleistukilain (/) mukaista yleistukea, työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta. Vastaavasti Kansaneläkelaitos saa periä perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasti ansiopäivärahasta.

15 §

Liikkuvuusavustuksen ulosmittaus

Liikkuvuusavustusta ei saa ulosmitata.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1 §

Oikeus tietojen saamiseen

Työttömyyskassalla ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten seuraavat välttämättömät tiedot:

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua ansiopäivärahaa rahoitetaan kunnan varoista työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n tai työttömyyskassalain 25 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun ansiopäivärahan määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen ansiopäivärahan saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu ansiopäivärahaa yhteensä 60 päivältä.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Etuuksien korotus

Edellä 6 luvun 1 §:ssä säädettyä rahamäärää tarkistetaan noudattaen, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

3 §

Ansiopäivärahan rahoitus

3 c §

Liikkuvuusavustuksen kattamiseksi suoritettavat ennakot

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle liikkuvuusavustusta varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää.

3 d §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos tilittää ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden edelleen Työllisyysrahastolle käytettäväksi osana ansiopäivärahan perusosan rahoitusta.

Jos kunta ei ole maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty ansiopäivärahan saajan kotikunnaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tai työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettuna ansiopäivärahan maksupäivänä.

3 e §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus sekä 10 luvun 6 §:ssä ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:n 1 momentissa tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille suoritettavia ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä sekä 3 d §:ssä tarkoitettua kunnan ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle ja tilittämisestä Työllisyysrahastolle.

Tämän lain 8 luvun mukaisesta toiminnasta ja tämän luvun 3 d §:ssä tarkoitettua kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta liikkuvuusavustuksesta.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tällä lailla muutettavassa laissa viitataan työttömyysetuuteen ja työttömyyspäivärahaan, sillä tarkoitetaan ansiopäivärahää.

Jos henkilön oikeus peruspäivärahaan tai peruspäivärahan omavastuu-aika on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, ansiopäivärahan omavastuu-aikaan ja päivärahakauden enimmäisaikaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 5 luvun 13 §:ää ja 6 luvun 7 §:ää.

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 13 kohta, 59 §:n 4 momentti, 73 §:n johdantokappale, 78 §:n 4 momentti, 101 §:n 1 momentti, 103 §:n 2 momentti, 107 §, 112 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 147 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä on, 112 §:n 1 momentin 2 kohta laissa (733/2025), sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 997/2023, 435/2023 ja 1101/2024, uusi 14 kohta, lakiin uusi 35 a ja 36 a § sekä 125 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 280/2024, 435/2024 ja 733/2025, siitä lailla 280/2024 kumotun 5 kohdan tilalle uusi 5 kohta seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

13) *taloudellisella toiminnalla* tavaroiden tai palveluiden tarjoamista markkinoilla;

14) *työttömyysetuudella* työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahää ja yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

35 a §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen yleistuen saajalle

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijan kolme seuraavaa 34 §:n 1 momentissa tarkoitettua työnhakukeskustelua ja niiden väliin sijoittuvat 35 §:n 1 momentissa tarkoitettut täydentävät työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä, jos:

- 1) työnhakijalle on maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea 400 maksupäivältä;
- 2) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun enimmäisajan täyttymisen vuoksi ja hänelle on ansiopäivärahoituksen päättymisen jälkeen maksettu yleistukea 100 maksupäivältä;
- 3) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun enimmäisajan täyttymisen vuoksi; tai
- 4) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alle 25-vuotiaan työnhakijan kuusi seuraavaa 34 §:n 1 momentissa tarkoitettua työnhakukeskustelua ja niiden väliin sijoittuvat 35 §:n 1 momentissa tarkoitettut täydentävät työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu tapa asioida henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä, jos:

- 1) työnhakijalle on maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea 180 maksupäivältä; tai
- 2) työnhakijan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettun enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Jos yleistuen saajan työttömyys jatkuu, työvoimaviranomaisen on viimeisen 1 tai 2 momentissa tarkoitettun työnhakukeskustelun jälkeen järjestettävä mainituissa momenteissa tarkoitettut työnhakukeskustelut 24 kuukauden aikana. Keskustelujen sisältöön sovelletaan 36 a §:ää.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään ei sovelleta työnhakijaan, jolle on laadittu monialainen työllistymissuunnitelma tai aktivointisuunnitelma, ja johon sovelletaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia tai kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia, jos työnhakijan suunnitelmassa on sovittu työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 7 tai 9 kohdassa tarkoitettua palvelusta, ei kuitenkaan täydentävästä työnhakukeskustelusta.

36 a §

Yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskustelujen sisältö

Sen lisäksi, mitä 36 §:ssä säädetään työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen sisällöstä ja 33 §:ssä palvelutarpeen arvioinnista, työvoimaviranomaisen on ensimmäisessä 35 a §:ssä tarkoitettussa työnhakukeskustelussa arvioitava erityisesti työttömyyden pitkittymisen syitä ja varmistettava, että työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi on selvitetty:

- 1) alle 25-vuotiaan ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren hakeutuminen tutkintoon johtavaan tai muuhun hänelle sopivaan koulutukseen;
- 2) 25-vuotta täyttäneen työnhakijan osaamisen ja ammattitaidon riittävyys sekä mahdollinen koulutustarve; ja

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

3) tarve ohjata työnhakija työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun monialaiseen palvelutarpeen arviointiin sekä hänen työnhakuunsa ja työllistymiseensä vaikuttavat työ- ja toimintakyky ja elämänhallinnan ongelmat.

Lisäksi työvoimaviranomaisen on ensimmäisessä työnhakukeskustelussa varmistettava, että työnhakija on ohjattu tai ohjataan hänen palvelutarpeensa mukaiseen palveluun, josta on sovittu tai sovitaan työllistymissuunnitelmassa. Jos työnhakijaa ei voida ohjata mihinkään palveluun, hänen työllistymissuunnitelmaansa on sisällytettävä palvelutarpeen perusteella tarpeellinen määrä täydentäviä työnhakukeskusteluja työnhakijan työnhaun ja työllistymisen edellytysten parantamisen tehostetuksi tukemiseksi.

59 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Valmennuksen tai kokeilun keskeytymisen vaikutuksesta työnhakijan oikeuteen saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa ja yleistukea yleistukilaissa.

73 §

Opiskelun tukemisen yleiset edellytykset ja etuudet

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen mainituissa laeissa säädetyin edellytyksin, jos:

78 §

Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen

Työvoimaviranomainen päättää 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta antamalla työvoimapoliittisen lausunnon. Työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta säädetään työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa. Työnhakijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen työvoimapoliittisen lausunnon antamista.

101 §

Starttirahan määrä ja enimmäiskesto

Starttirahan määrä on päivää kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansiopäivärahan perusosan suuruinen. Starttirahaa maksetaan viideltä päivästä kalenterivii-kossa.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

103 §

Palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja yleistukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.

107 §

Työttömyysturvalain, työttömyyskassalain ja yleistukilain soveltaminen kulukorvaukseen

Edellä 103 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen myöntämään kulukorvaukseen sovelletaan:

- 1) työttömyyskassalakia (603/1984) ja työttömyysturvalain 11 luvun 2, 3, 5, 6, 10, 13—15 ja 15 a §:ää, 12 lukua ja 13 luvun 1, 3, 4, 6, 8 ja 10 §:ää;
- 2) yleistukilain 22—25 ja 28—32 §:ää, 6 lukua sekä 45, 47 ja 48 §:ää.

Jos Kansaneläkelaitos maksaa yleistukilain 26 §:ssä tai työttömyyskassa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

112 §

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, yleistukilaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (531/2025) Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

125 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen

Käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen voidaan myöntää kunnan, kuntayhtymän, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen, työ- ja elinkeinoministeriön tai Lupa- ja valvontaviraston palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

5) yleistukilaissa säädettyjä tehtäviä;

147 §

Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto

Tässä laissa tarkoitettuun työllistymissuunnitelmaan ja työvoimaviranomaisen 78 §:n perusteella antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Työllistymissuunnitelman noudattamatta jättämisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta ja tätä koskevasta muutoksenhausta sekä muusta muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapolitiittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 32 a §:ää ei sovelleta ennen vuotta 1965 syntyneeseen työnhakijaan, joka on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea vähintään 1 000 päivältä ennen lain voimaantuloa.

4.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 8 §, sellaisena kuin se on laeissa 387/2023 ja 963/2024, sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 ja 3 sekä 5—7 momentti, 5 §, 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentin 2 kohta, 24 a §:n 2 momentti, 24 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 26 c §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti laissa 277/2024, 4 §:n 2, 3, 6 ja 7 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 26 c §:n 2 momentti laissa 387/2023, 4 §:n 5 momentti laissa 936/2024, 5 § laissa 522/2018, 10 §:n 1 momentin 5 kohta laissa / ja 24 a §:n 2 momentti laissa 678/2022, 24 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 751/2024 sekä 24 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta laissa 522/2018, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

1 §

Lain tarkoitus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiset ansiopäivärahat rahoitetaan valtionosuudella, ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, tämän lain mukaisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyysturvan työnantajan omavastuumaksuilla (*omavastuumaksu*) sekä työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät ja vakuutusmaksut, palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukainen palkkaturva sekä työttömyysturvalain mukaiset muutosturvarahat ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 8 luvun mukaiset muutosturvakoulutukset rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

4 §

Ansiopäivärahojen rahoitus

Valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän ajanjakson jälkeen valtionosuutena maksetaan ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä vähennettynä ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella, joka on kustakin ansiopäivärahaan sisältyvästä perusosan määrästä:

- 1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 200 päivältä;
- 2) 1 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 300 päivältä;
- 3) 2 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 400 päivältä; ja
- 4) 3 kohdassa tarkoitetun jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia.

Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan siten, että ne vastaavat ansiopäivärahan perusosan suhteellista osuutta kustakin täydestä työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiopäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 2—4 momenteista muuta johdu.

Muista kuin 4 momentissa tarkoitetuista ansiopäivärahoista maksetaan Työllisyysrahaston osuutena työttömyyskassalle kustakin ansiopäivärahasta maksetun ansiopäivärahan sekä 2, 3 ja 5 momentin mukaisten määrien erotus.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Ansiopäivärahan 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon täyttymisen jälkeen oikeutetuksi uuteen työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun enimmäisaikaan.

5 §

Asinmaan maksamien ansiopäivärahojen korvausten rahoitus

Työllisyysrahaston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, jäljempänä *perusasetus*, 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti korvatut palkansaajankassan jäsenelle maksetut ansiopäivärahat rahoitetaan siten, että kustakin päivärahasta maksetaan valtionosuutena Työllisyysrahastolle työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n mukaista ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä. Työllisyysrahasto rahoittaa ansiopäivärahasta perusosan ylittävän osan.

10 §

Työllisyysrahaston tehtävät

Työllisyysrahaston tehtävänä on:

5) maksaa ja periä perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset korvaukset työttömyyskassan jäseninä olleille maksetuista ansiopäivärahoista.

23 §

Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä

Työllisyysrahasto tilittää sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä Kansaneläkelaitokselle yleistukilain (/) mukaisen yleistuen rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää kuitenkin siten, että tilitettävä määrä on enintään mainitun lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua yleistukimenon verran vähennettynä siihen menoon kohdistuvan mainitun lain 51 §:ssä tarkoitettua yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella. Vuosittain tilitettävän määrän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö pyydettyään lausunnon Työllisyysrahastolta. Tilitettävää määrää voidaan tilitysvuoden aikana tarkistaa tarvittaessa Kansaneläkelaitoksen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

24 §

Maksuvelvollisuus

Työttömyysturvan omavastuumaksun on velvollinen maksamaan 12 §:ssä tarkoitettu työnantaja sekä valtion kirjanpitoyksikkö ja liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion kirjanpitoyksikön tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 509 500 euroa, jos:

2) henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus ansiopäivärahaan jatkuu hänen täytettyään 65 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 64 vuotta täytettyään ja ansiopäiväraha on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.

24 a §

Omavastuumaksun määrä

Omavastuumaksun perusteena 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu ansiopäivärahaa työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 65 vuotta.

24 e §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Työttömyyskassoilla on velvollisuus ilmoittaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia ja luovutusta koskevien rajoitusten estämättä maksutta Työllisyysrahastolle seuraavat tiedot 24 §:ssä tarkoitettusta henkilöstä:

3) ansiopäivärahaa koskevat tiedot; sekä

26 c §

Oikeus tietojen saamiseen Kansaneläkelaitokselta

Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen vuosittain toimitettava Työllisyysrahastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle tieto edellisenä vuonna toteutuneesta kunnilta laskutetusta ansiopäivärahan ja yleistuen rahoitusosuudesta eriteltynä yleistukilain 50 §:n 2 momenttiin kohdistuviin eriin ja muuhun osuuteen.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Peruspäivärahaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
Tämän lain 4 §:n 5 ja 6 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2025 maksetun ansio-
päivärahan rahoittamiseen.

5.

Laki

työttömyyskassalain 25 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 1 momentin
1 kohta,
sellaisina kuin ne ovat, 25 §:n 1 momentti laissa 1305/2023, 25 §:n 2 momentti laissa 388/2023
sekä 26 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 279/2024, seuraavasti:

25 §

Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoitus

Valtionosuutena maksetaan yrittäjäkassan työttömyysturvalain 5 luvun 7 §:n nojalla maksamista päivärahoista kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi ansiopäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän jälkeen valtionosuutena maksetaan ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä vähennettynä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetulla ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuus ja ansiopäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus lasketaan niin, että ne vastaavat ansiopäivärahan perusosan suhteellista osuutta kustakin täydestä mainitun lain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

26 §

Osuudet hallintokuluista

Hallintokuluihin kohdistuvana valtion osuutena ja Työllisyysrahaston osuutena maksetaan:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

1) työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettua ansiopäivärahan perusosaa vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti; sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna valtion osuus on kuitenkin kaksinkertainen; ja

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

6.

Laki

yleisestä asumistuesta annetun lain 12 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 12 §:n 2 momentti ja 15 §:n 10 kohta, sellaisena kuin niistä on 15 §:n 10 kohta laissa 1533/2016, seuraavasti:

12 §

Asumistuessa huomioon otettavat tulot

Kuukausituloksi voidaan arvioida vähintään yleistukilaissa (/) tarkoitetun yleistuen suuruisen tulo, jollei voida osoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia vastaavan suuruista tuloa.

15 §

Etuoikeutetut tulot

Tuloina ei asumistukea laskettaessa oteta huomioon:

10) työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaista kulukorvausta tai muuta vastaavaa kulu- tai ylläpitokorvausta;

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja sitä sovelletaan siitä ja myöhäisemmästä ajasta myönnettävään tai tarkistettavaan tukeen.

7.

Laki

eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024—2027 annetun lain (1296/2023) 1 §:n 3 kohta seuraavasti:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 luvun 10 §:ssä, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 67 §:ssä, työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 1 b §:n 1 momentissa, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 26 §:ssä, yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 51 §:n 1 ja 3 momentissa, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 17 §:n 2 momentin 7 kohdassa ja 53 §:n 1 momentissa, opintotukilain (65/1994) 11 §:n 8 momentissa, aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) 31 §:n 1 momentissa sekä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 22 §:n 1 momentissa säädetään, seuraavia kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottuja etuuksia ja rahamääriä ei tarkisteta vuosina 2024—2027:

3) työttömyysturvalain mukaisen ansiopäivärahan perusosan sekä palkansaajan työssäoloehdotto kerryttävän tulon määrä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 9 §:n 2 momentti, 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 luvun 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 8 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 414/2023, 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 535/2019 ja 15 luvun 11 § laissa 1201/2009, sekä

lisätään 11 luvun 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 535/2019, uusi 1 a kohta, seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työkykyisyyssajaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla tai jona vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa taikka osallistunut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiseen palveluun tai mainitun lain 9 luvussa tarkoitettuun opiskeluun. Työkykyisyyssajaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan mainitun lain 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla tai yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen mainitun lain 13 §:n 2 kohdan nojalla.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

6 §

Etuusperusteinen tulo

Etuusperusteinen tulo lasketaan tarkastelujakson aikana saatujen seuraavien ansionmenetyskorvausten ja sosiaalietuuksien perusteella:

- 1) työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha;
 - 1 a) yleistukilain mukainen yleistuki;
-

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

11 §

Työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen oikeus sairauspäivärahaan

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea taikka vuorotteluvapaalain mukaista vuorottelukorvausta, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka tai se maksetaan asianomaiselle työttömyyskassalle tämän maksamaa etuutta vastaavalta osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työkykyisyyensaikaan rinnastettavaan aikaan luetaan myös aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla.

Etuusperusteinen tulo lasketaan myös tarkastelujakson aikana saadun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan ja työmarkkinatuen perusteella.

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, pidätetään samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka.

9.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 27 §:n 1 momentti, 30 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 §:n 1 momentti ja 39 §:n 2 momentti laissa 1028/2022, seuraavasti:

27 §

Maksaminen ilman omavastuuta

Omapastuuakaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa taikka työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea. Omapastuuakaa ei ole myöskään silloin, jos kuntoutuja sai toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea saman tai edeltävän kalenterikuukauden aikana ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään.

— — — — —

30 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

— — — — —

39 §

Takautuva maksaminen

— — — — —

Jos kuntoutuja on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain mukaista yleistukea tai sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun ansiopäivärahan, yleistuen tai päivärahaetuuden määrään

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

saakka Kansaneläkelaitokselle taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle sen maksamaa etuutta vastaavalta osalta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa.

Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta kuntoutujalla on oikeus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaiseen työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan.

Jos kuntoutuja on saanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen työttömyysturvalain mukaista työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa, samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha voidaan periä maksetun työmarkkinatuen tai peruspäivärahan määrään saakka Kansaneläkelaitokselle.

— — — — —

10.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 19 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

19 §

Takautuvan takuueläkkeen maksaminen

Takautuvasti myönnetty takuueläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää takuueläkkeen takautuvasti ajalle, jona eläkkeensaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea;

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Siltä osin kuin takuueläke myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 70 §:n 2 momentin 1 kohta sekä
muutetaan 11 §, 34 §:n 2 momentin 1 kohta, 56 §:n 3 momentti sekä 70 §:n 1 momentin 1 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 11 § laissa 1265/2016 ja 56 §:n 3 momentti laissa 84/2016, seuraavasti:

11 §

Ansiopäivärahaa tai yleistukea saavan oikeus vanhuuseläkkeeseen

Vuonna 1961 syntyneellä on oikeus saada vanhuuseläke 64 vuotta täytettyään ilman 10 §:n 2 momentin mukaista vähennystä, jos hän saa ansiopäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella taikka jos hän on täyttänyt 62 vuotta ennen mainitun luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan täyttymistä, täyttää mainitun luvun 9 §:n 2 momentin mukaisen työssäoloaikaa koskevan edellytyksen ja saa yleistukea.

34 §

Jatkoeläkkeen täydennysmäärään vaikuttava työtulo ja siihen rinnastettava tulo

Työtuloon rinnastetaan:

1) työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha ja yleistukilain (/) mukainen yleistuki;

56 §

Eläkkeen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus

— — — — —
Kun henkilö hakee 11 §:n mukaista vanhuuseläkettä, hänen tulee esittää työttömyyskassan todistus siitä, miltä ajalta hän on saanut ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, jos eläkeoikeus perustuu ansiopäivärahan saamiseen lisäpäiviltä.
— — — — —

70 §

Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen

Takautuvasti myönnetty kansaneläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää kansaneläkkeen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut:

- 1) työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea;
- — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kun tällä lailla muutettavan lain 11 §:n mukaisten edellytysten täyttyminen vuonna 1961 syntyneen henkilön osalta ratkaistaan ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, eläkkeen myöntämiseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä ja mainitussa lainkohdassa tarkoitettuun työttömyyspäivärahan saamiseen lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Tällä lailla muutettavan lain 34 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tuloa edeltävään aikaan sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Siltä osin kuin kansaneläke myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

— — — — —

12.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 12 §:n 4 momentti, 76 §:n 4 ja 5 momentti sekä 120 §:n 4 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 4 momentti laissa 1269/2018, 76 §:n 4 momentti laissa 1203/2009, 76 §:n 5 momentti laissa 1468/2019 ja 120 §:n 4 momentti laissa 69/2016, seuraavasti:

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työttömyyseläkettä.

76 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilain mukaista yleistukea.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei tämän lain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansanelä-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

kelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua ansiopäivärahaa tai yleistukea.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 12 §:n 4 momenttia ja 76 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 76 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

— — — — —

13.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 9 §:n 3 momentti, 28 §:n 3 momentti sekä 70 §:n 5 ja 6 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 3 momentti laissa 1250/2016, 70 §:n 5 momentti laissa 1206/2009 ja 70 §:n 6 momentti laissa 1469/2019, seuraavasti:

9 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— — — — —

Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

28 §

Kuntoutusavustus

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta yrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansio-päivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

70 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan ansiota määrittäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilaissa tarkoitettua yleistukea. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu päiväraha otetaan huomioon 5 momentin mukaan, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 9 §:n 3 momenttia, 28 §:n 3 momenttia ja 70 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 70 §:n 6 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

14.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 32 §:n 3 momentti ja 46 §,

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

sellaisena kuin niistä on 32 §:n 3 momentti laissa 1253/2016, seuraavasti:

32 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

46 §

Kuntoutusavustus työllistymisen tukemiseksi

Kuntoutusrahaa saaneelle voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Tällöin kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja se maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun ansiopäivärahaan tai yleistukilaissa tarkoitettuun yleistukeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 32 §:n 3 momenttia ja 46 §:ää sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

15.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 11 §:n 3 momentti, 82 §:n 4 ja 5 momentti sekä 117 §:n 4 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 11 §:n 3 momentti laissa 1256/2016, 82 §:n 4 momentti laissa 1205/2009, 82 §:n 5 momentti laissa 1471/2019 ja 117 §:n 4 momentti laissa 78/2016, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

82 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudesta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilain mukaista yleistukea.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua ansiopäivärahaa tai yleistukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeeseen rinnastetaan tämän lain 11 §:n 3 momenttia ja 82 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeeseen rinnastetaan tämän lain 82 §:n 5 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

16.

Laki

julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 12 §:n 3 momentti, 29 §:n 3 momentti, 88 §:n 4 momentti ja 130 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti laissa 1259/2016 ja 88 §:n 4 momentti laissa 1472/2019, seuraavasti:

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— — — — —
Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, yleistukilain (/) mukaista yleistukea taikka työkyvyttömyyseläkettä.

29 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

— — — — —
Kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle, joka on viimeksi ennen ammatillista kuntoutusta ollut Kevan jäsenyhteisön palveluksessa, voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on hänen työllistymisensä kannalta erityisen tarpeellista. Kuntoutusavustusta ei kuitenkaan makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan tai yleistukilain mukaiseen yleistukeen.

88 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan ansiota määrittäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu yleistukilain mukaista yleistukea. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy yleistukilain mukaista yleistukea, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

130 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, Kevan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua ansiopäivärahaa tai yleistukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

Yleistukilain (/) mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 12 §:n 3 momenttia ja 29 §:n 3 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki.

Yleistukilain mukaiseen yleistukeen rinnastetaan tämän lain 88 §:n 4 momenttia sovellettaessa työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha tai työmarkkinatuki.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista varhennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

17.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 141 § seuraavasti:

141 §

Takautuvan korvauksen maksaminen ansiopäivärahan tai yleistuen ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle

Jos vahingoittunut on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty tämän lain mukaista ansionmenetykskorvausta takautuvasti, vakuutuslaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetykskorvaus työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua ansiopäivärahan tai yleistuen määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Siltä osin kuin ansionmenetykskorvaus myönnetään takautuvasti tämän lain voimaan tuloa edeltävälle ajalle, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 97 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisena kuin se on laissa 1160/2020, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

97 §

Korvauksen maksaminen muulle kuin vahingoittuneelle

Korvauksen maksamisessa on noudatettava, mitä:

2) työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:ssä säädetään takautuvan korvauksen maksamisesta ansiopäivärahan ajalta työttömyyskassalle ja yleistuen ajalta Kansaneläkelaitokselle;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

19.

Laki

asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 7 § seuraavasti:

7 §

Työntekijä etuuslainsäädäntöä sovellettaessa

Edellä 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainittuja lakeja sovellettaessa Suomeen työhön tulevaa henkilöä pidetään työntekijänä, jos hänen ansionsa vastaavat vähintään työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyä ansiopäivärahan perusosan rahamäärää muunnettuna kuukausituloksi mainitun luvun 2 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Henkilöä pidetään työntekijänä työskentelyn aloittamisesta lukien ja niin kauan, kuin ansiotasovaatimuksen täyttävä työskentely jatkuu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

20.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 1 §, 2 §:n 4—6 kohta, 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §, 18 §:n 1 momentti, ~~27 §:n 1 momentti~~ ja 28 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §, 2 §:n 4—6 kohta, 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §, ja 28 §:n 1 momentti laissa / ja 18 §:n 1 momentti ja ~~27 §:n 1 momentti~~ laissa 399/2023, ~~2 §:n 4—6 kohta laissa, 4 §:n 1 ja 2 momentti laissa 937/2012, 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentti, 15 § ja 28 §:n 1 momentti laissa 1314/2014~~, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan ~~pitkään jatkuneen~~ työttömyyden perusteella yleistukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työvoimaviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Laissa säädetään myös toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

-
- 4) *yleistuella* yleistukilaissa (/) tarkoitettua tukea;
- 5) *yleistukeen oikeutetulla* henkilöä, joka saa yleistukea, sekä yleistukilain 19 §:n 2 momentissa tai työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua henkilöä;
- 6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla yleistuen saajalle yleistukilain 19 §:n 3 momentin 5 kohdan nojalla maksettavaa päiväkohtaista korvausta;
-

3 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle ~~yleistukeen oikeutetulle tai~~ toimeentulotukea saavalle, jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

~~1) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut yleistukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana;~~

~~2) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan ansiopäivärahaa; taikka~~

~~3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.~~

Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle ~~yleistukeen oikeutetulle tai~~ toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

~~1) joka on työttömyyden perusteella saanut yleistukea vähintään 500 päivältä;~~

~~2) joka on työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen enimmäisajan jälkeen saanut työttömyyden perusteella yleistukea vähintään 180 päivältä; taikka~~

~~3) jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.~~

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma ~~tai monialainen kotoutumissuunnitelma~~ taikka jolle edellä tarkoitettuja suunnitelmia ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu ~~yleistuki ja~~ toimeentulotuki huomioon.

Tätä lakia sovelletaan kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen sellaiselle ~~yleistukeen~~ oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle henkilölle, joka on ohjattu työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitetulla tavalla monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ja jonka kanssa laaditaan mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma. Monialainen työllistymissuunnitelma korvaa tässä laissa tarkoitetun aktivointisuunnitelman. (Uusi)

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos tästä laista ei muuta johdu, kuntouttavan työtoiminnan ajalta myönnettävään yleistukeen, kulukorvaukseen, toimeentulotukeen sekä niitä koskevaan asiaan sovelletaan, mitä yleistukilaisissa yleistuesta, kulukorvauksesta ja niitä koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotuesta ja toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan yleistukilain mukaiseen yleistukeen tai kulukorvaukseen, viittauksen katsotaan koskevan myös kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavaa yleistukea ja kulukorvausta, jollei tästä laista muuta johdu.

15 §

Kuntouttava työtoiminta eräissä tapauksissa

~~Yleistukeen oikeutetulle tai~~ Työttömyydestä johtuen toimeentulotukea pääasiallisena tulonaan saavalle ~~tai ansiopäivärahaa saavalle~~ henkilölle voidaan hänen pyynnöstään järjestää kuntouttavaa työtoimintaa ennen 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, jos hyvinvointialue ja työvoimaviranomainen varattuaan henkilölle tilaisuuden tulla kuulluksi arvioivat kuntouttavan työtoiminnan parhaiten tukevan henkilön elämänhallintaa ja työllistymisedellytyksiä. Ennen toiminnan järjestämistä on laadittava kuntouttavaa työtoimintaa koskeva aktivointisuunnitelma tai työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu monialainen työllistymissuunnitelma. Henkilön on esitettävä kuntouttavaa työtoimintaa koskeva pyyntö ~~työvoimaviranomaiselle tai~~ hyvinvointialueelle.

18 §

Toimintaraha ja matkakorvaus

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla toimeentulotuen saajalla maksetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 104 §:n 1 momentissa tarkoitetun kulukorvauksen suuruisen toimintaraha osallistumispäivää kohti. Toimintarahaa ei kuitenkaan suoriteta niiltä päiviltä, joilta henkilö saa yleistukilain 19 §:n 3 momentin 5 kohdan nojalla kulukorvausta.

~~27 §~~

~~Kansaneläkelaitoksen tietojenantovelvollisuus~~

~~Kansaneläkelaitos toimittaa työvoimaviranomaiselle tiedot henkilöistä, jotka yleistuen ja ansiopäivärahan maksupäivien osalta täyttävät 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentin 1 tai 2 kohdassa säädetty edellytykset aktivointisuunnitelman tekemiselle. Tiedot tulee toimittaa mainittujen edellytysten täyttymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä.~~

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

28 §

Muutoksenhaku

Haettaessa muutosta 10 tai 18 §:ssä tarkoitettuun päätökseen yleistuen osalta noudatetaan yleistukilain 6 lukua ja toimeentulotuen osalta sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 lukua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

21.

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1663/2015, seuraavasti:

4 §

Oikeus vuosilomaan

Vuosilomaan on oikeutettu päätoiminen maatalousyrittäjä. Päätoimisena maatalousyrittäjänä pidetään maatalousyrittäjää, jonka työpanos lomitusajankohtana ja sitä edeltäneiden kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Maatalousyrittäjää ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomitusajankohtana työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa tai yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea taikka jos hänellä ei ole lomitusajankohtana oikeutta mainittuun etuuteen työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun korvauksettoman määräajan vuoksi. Päätoimisuuden määrittelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

22.

Laki

työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet

Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002), vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada yleistukea säädetään yleistukilaissa (/) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 5 §:n 18 kohta, 7 §, 24 §:n 4 momentti, 28 §:n 1 momentin johdantokappale, 32 §:n 2 momentti ja 95 §:n 3 momentti, sellai-

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

sina kuin niistä ovat 5 §, 7 §:n ruotsinkielinen sanamuoto ja 95 §:n 3 momentti laissa 1100/2024, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1100/2014 ja 721/2025, uusi 19 kohta seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

18) *hyvillä väestösuhteilla* väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa;

19) *työttömyysetuudella* työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa ja yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea.

7 §

Oikeus ansiopäivärahaan, yleistukeen ja toimeentulotukeen

Maahanmuuttajan oikeudesta saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa, oikeudesta saada yleistukea säädetään yleistukilaissa ja oikeudesta saada toimeentulotukea säädetään toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

24 §

Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa

Velvollisuuksien laiminlyömisestä oikeuteen saada ansiopäivärahaa säädetään työttömyysturvalaissa, vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea säädetään yleistukilaissa ja vaikutuksesta toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetusta laista.

28 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa, työttömyysturvalaissa ja yleistukilaissa säädetyin edellytyksin, jos:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

32 §

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

— — — — —
Mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 103 §:ssä säädetään oikeudesta kulkorvaukseen, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään oikeudesta työttömyysetuuteen ja mitä yleistukilain 2 luvussa säädetään oikeudesta yleistukeen, ei sovelleta kotoutuja-asiakkaiseen, jos tämän omaehtoista opiskelua tuetaan työttömyysetuudella tämän lain 31 §:n 2 momentin perusteella.

95 §

Muutoksenhaku

— — — — —
Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa ja yleistukilain 6 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.
— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

24.

Laki

elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain (531/2025) 13 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta, sellaisena kuin niistä on 13 §:n 2 momentin 7 kohta laissa / , seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

13 §

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät

Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on:

6) hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan mukaan lukien yleistukilaissa (/) säädettyyn työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeen sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja;

7) tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä sekä antaa työvoimaviranomaisille oikeudellista neuvontaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023), työttömyysturvalain, yleistukilain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) toimeenpanossa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työsopimuslain (55/2001) 12 luvun 3 §:n otsikko sekä 1, 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1448/2016, seuraavasti:

12 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

3 §

Ansiopäivärahan ja yleistuen vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen

Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista, on vähennettävä:

1) 75 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta työttömyysturvalaissa tarkoitetusta ansiopäivärahasta;

2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta yleistukilaissa (/) tarkoitetusta yleistuesta, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt; sekä

3) työntekijälle kyseiseltä ajalta yleistukilain nojalla maksettu yleistuki, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto ei ole täyttynyt.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava Työllisyysrahastolle ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on veloitettava työnantaja maksamaan korvauksesta vähennetty rahamäärä Työllisyysrahastolle ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä pykälässä säädetään Työllisyysrahastosta, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen tämän pykälän 1 ja 2 momenttia. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan Työllisyysrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki

merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 12 luvun 3 §:n otsikko, 1 momentin 2 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, seuraavasti:

12 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

3 §

Ansiopäivärahan ja yleistuen vaikutus vahingonkorvauksen ja korvauksen maksamiseen

Edellä 2 §:n mukaan määrätystä korvauksesta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaeduista, on vähennettävä:

2) 80 prosenttia työntekijälle kyseiseltä ajalta maksetusta yleistukilaissa (/) tarkoitetusta yleistuesta, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt; sekä

3) työntekijälle kyseiseltä ajalta yleistukilain nojalla maksettu yleistuki, jos työntekijän työttömyysturvalain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu palkansaajan työssäoloehto ei ole täyttynyt.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä tuomioistuimen on varattava Työllisyysrahastolle ja etuuden maksaneelle työttömyyskassalle tilaisuus tulla kuulluksi. Tuomioistuimen on velvoitettava työnantaja maksamaan korvauksesta vähennetty rahamäärä Työllisyysrahastolle ja toimitettava asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio tai päätös sille tiedoksi. Mitä tässä pykälässä säädetään Työllisyysrahastosta, koskee vastaavasti Kansaneläkelaitosta käsiteltäessä 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta tehdään sopimus, siinä on erikseen mainittava 2 §:n nojalla sovittu kokonaiskorvaus sekä siihen sisältyvä työntekijälle työttömyydestä johtuvista, ennen sopimuksen tekemistä menetetyistä palkkaeduista maksettava korvaus. Korvauksesta on tehtävä vähennys noudattaen tämän pykälän 1 ja 2 momenttia. Työnantaja vastaa siitä, että korvauksesta vähennetty rahamäärä suoritetaan Työllisyysrahastolle tai Kansaneläkelaitokselle ja että sopimusjäljennös toimitetaan sille tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki

kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 45 § seuraavasti:

45 §

Menetettyjen ansioiden korvaaminen

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 44 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vähennettynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, yleistukilaissa (/) tarkoitettu yleistuki ja vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetus.

Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, yleistuesta ja sairausvakuutuskorvauksista.

Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan Työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun yleistuen.

Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä huomioitu mainitussa momentissa tarkoitettussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai yleistukea. Sen estämättä, mitä muualla säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa tarkoitettuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Mitä tässä pykälässä säädetään yleistuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

28.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 2 §:n 1 momentin 12 kohta ja 31 a §, sellaisina kuin ne ovat 2 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 384/2023 ja 31 a § laeissa 384/2023, 447/2024 ja 1071/2024, seuraavasti:

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:

12) yleistukilain (/) 51 §:ssä, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:ssä ja työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuudesta;

31 a §

Korvaus työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisätään työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus. Korvauksen määrä perustuu valtionapuviranomaisen varainhoitovuodelle 2025 vahvistamaan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaukseen, joka on määritetty vuonna 2023 maksettujen ansiopäivärahan, työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen maksatustietojen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun korvauksen suuruus tarkistetaan vuosittain ansiopäivärahan perusosan indeksitarkistusta vastaavasti kansaneläkeindeksistä annetun lain (456/2001) mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

Laki

tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 93 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1194/2023, seuraavasti:

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea toimeentulon turvaamiseksi tai sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa, vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 80 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 160 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut soviteltua ansiopäivärahaa tai yleistukea taikka osittaista vanhempainrahaa, täysiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiviksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

30.

Laki

evangelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan evangelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 60 § seuraavasti:

60 §

Menetettyjen ansioiden korvaaminen

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 59 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa lainvoimaisesti ratkaistu ja työnantaja on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, viranhaltijalle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio. Ansiosta vähennetään samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu vastaava ansio, jota viranhaltija ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Ansiosta vähennetään myös viranhaltijalle maksettu työttömyysturvalaisessa (1290/2002) tarkoitettu ansiopäiväraha, yleistukilaissa (/) tarkoitettu yleistuki ja vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päivärahaetus.

Viranhaltija on velvollinen esittämään työnantajalle viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista, ansiopäivärahasta, yleistuesta ja sairausvakuutuskorvauksista.

Työnantaja on velvollinen viipymättä maksamaan työllisyysrahastolle 75 prosenttia ja asianomaiselle työttömyyskassalle 25 prosenttia viranhaltijalle maksetusta ansiopäivärahasta ja Kansaneläkelaitokselle viranhaltijalle maksetun yleistuen. Viranhaltijan eläke-etuja määrättäessä katsotaan palkkatuloksi 1 momentissa tarkoitettu ansio, jossa on vähennyksenä otettu huomioon 1 momentissa tarkoitettussa muussa palvelussuhteessa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaittu, eläkkeeseen oikeuttava tulo. Vähennyksenä ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettuja päivärahoja tai yleistukea. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, viranhaltijan katsotaan eläkeoikeutta määrättäessä olleen jatkuvassa virkasuhteessa myös 1 momentissa tarkoitettuna aikana, vaikka hänelle ei tältä ajalta jäisi maksuun lainkaan ansiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään yleistuesta, koskee myös työttömyysturvalain perusteella maksettua peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

31.

Laki

opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 6 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 792/2007, seuraavasti:

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

4) saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansiopäivärahaa tai yleistukilain (/) mukaista yleistukea;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

32.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 20 § ja 21 §:n 1 momentin 3 kohta,
sellaisina kuin ne ovat 20 § laissa 1221/2020 ja 21 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 568/2019, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

20 §

Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

21 §

Tietojen luovuttaminen opiskelijavalintarekisteristä

Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin 1 momentissa tarkoitettut tiedot ovat tarpeen ja 5 momentissa tarkoitettut tiedot ovat välttämättömiä vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi:

3) Kansaneläkelaitokselle opintotukilaissa (65/1994), koulumatkatukilaissa (48/1997) ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) säädettyjen tehtävien hoitamista varten sekä Kansaneläkelaitokselle ja työvoimaviranomaiselle sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan ja yleistukilain (/) mukaisen yleistuen saamisen edellytysten selvittämistä varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

33.

Laki

ulosottokaaren 4 luvun 51 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 51 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 60/2018, seuraavasti:

4 luku

Ulosmittaus

51 a §

Lykkäys ulosmittaukseen työllistymisen perusteella

Jos velallinen on työsuhteen alkaessa saanut työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua ansiopäivärahaa tai yleistukilaissa (/) tarkoitettua yleistukea vähintään 258 päivältä, tulo- ja ulosmittauksessa palkan ulosmittausta on velallisen pyynnöstä lykättävä niin, että lykkäys kestää puolet työsuhteen kestosta, kuitenkin enintään kuusi kuukautta. Lykkäyksen kesto lasketaan työsuhteen alkamisesta, ja lykkäyskuukausien määrä pyöristetään täysiksi kalenterikuukausiksi ylöspäin. Lykkäys voidaan jättää antamatta, jos velalliselle on aiemmin myönnetty lykkäys ja uusi lykkäys vaarantaisi olennaisesti hakijan maksunsaantioikeuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

34.

Laki

oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain (677/2016) 6 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

6 §

Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten osallistuminen kokoonpanoon

Vakuutusoikeuden 2 §:ssä tarkoitettuun kokoonpanoon kuuluu lisäksi kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä sen mukaan kuin asian laatu edellyttää, kun on kysymys:

3) ansiopäivärahasta, yleistuesta, työvoimapolitiittisesta koulutustuesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutustuesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on eväty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa, joka koskee Kansaneläkelaitoksen päätöstä, joka on tehty soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa yleistuen (HE 112/2025 vp), työvoimapalveluja koskevan uudistuksen (HE 108/2025 vp), toimeentulotuki uudistuksen (HE 116/2025 vp) ja kuntouttavaa työtoimintaa koskevien muutosten (HE 109/2025 vp) yhteisvaikutuksia työttömien henkilöiden toimeentuloon, palveluihin sekä työllistymiseen ja antaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvityksen yhteisvaikutuksista vuoden 2027 loppuun mennessä.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Helsingissä 28.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Maaret Castrén kok (osittain)
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Minna Reijonen ps (osittain)
jäsen Anne Rintamäki ps (osittain)
jäsen Päivi Räsänen kd (osittain)
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r
jäsen Ville Väyrynen kok (osittain)
varajäsen Mari Kaunistola kok (osittain)
varajäsen Hanna Laine-Nousimaa sd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

Vastalause

Perustelut

Yleistä

Hallitus tavoittelee sosiaaliturvan yksinkertaistamista yhdistämällä työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen uudeksi yleistueksi. Hallituksen esitys on mielestämme epäonnistunut ja esitämme sen hylkäämistä. Esitys ei yksinkertaista sosiaaliturvaa eikä se ole toimiva pohja sosiaaliturvan jatkokehittämiselle. Lisäksi tuen taso ei ole riittävä, etenkin kun hallitus on jo aiemmin karsinut työttömyysturvan minimiin ajaen työttömiä ja heidän lapsiaan tinkimään kohuuttomasti arjen toimeentulosta, toimeentulotukiasiakkuuteen ja jopa asunnottomuuteen saakka.

Hallituksen esityksessä hyvää on osittaisen työmarkkinatuen (yleistuen) vanhempien tulorajan nostaminen 2 500 euroon. Tulorajaa ei ole korotettu yli 20 vuoteen ja esimerkiksi Terveystien ja hyvinvoinnin laitos arvioi lausunnossaan, että rajaa olisi ollut syytä nostaa vielä korkeammalle. Koska hylkäämme yleistukea koskevan esityksen, myös työmarkkinatuen vanhempien tuloraja jäisi ennalleen. Korostamme, että kannatamme tulorajan nostamista. On myös syytä muistaa, että hallitus on aiemmin esityksellään HE 135/2024 vp heikentänyt osittaisen työmarkkinatuen tasoa leikkaamalla sen 50 prosentista 35 prosenttiin. Vastustimme leikkausta.

Yleistuen taso on matala

Täysimääräinen yleistuki olisi ansiopäivärahan perusosan suuruinen. Ansiopäivärahan perusosan taso vastaa nykyisin peruspäivärahan tasoa, samoin kuin täysimääräinen työmarkkinatuki. Vuonna 2025 peruspäivärahan määrä on 37,21 e/pv (keskimäärin 800 e/kk). Voimassa olevan työttömyysturvalain perusteella tasoon tehdään kansaneläkeindeksin mukainen tarkistus, mutta hallitus on jäädyttänyt työttömyysturvaetuuksien tason vuosille 2024—2027, eli indeksitarkistuksia ei tehdä. Hallitus on lisäksi leikannut työttömyysturvasta lapsiperheiden toimeentuloa työttömyyden kohdatessa turvaavat lapsikorotukset sekä aktiivisuuteen kannustavat korotusosat ja vähäiseenkin osa-aikaiseen ja keikkatyöhön kannustavat suojaosat.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useat lausunnonantajat ovat kritisoineet esitetyn yleistuen matalaa tasoa. THL:n keväällä 2025 julkaiseman perusturvan riittävyyden väliarvioinnin mukaan perusturvan taso on heikentynyt useimmissa elämäntilanteissa sosiaaliturvaetuuksien leikkausten seurauksena. Tulot ovat pienentyneet kaikissa perusturva saavissa kotitalouksissa, lukuun ottamatta eläkkeensaajia, eivätkä nykyiset tulot riitä kattamaan viitebudjettien mukaisia välttämättömiä menoja. Suurin tulonmenetys on kohdistunut työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saaviin lapsiperheisiin. Tähän ovat vaikuttaneet etenkin indeksijäädytykset, asumistuen leikkaukset sekä työttömyysturvan lapsikorotusten poistaminen. Kelan vuoden 2024 tilastojen mukaan työmarkkinatuen saajista lähes 40 prosenttia joutui lisäksi turvautumaan perustoimeentulotukeen ja nyt hallitus lisää työmarkkinatukea vastaavan tuen saajien määrää. Pidämme välttämättömänä, että jatkossa työttömyysturvan perustaso asetetaan riittäväksi ja indeksikorotukset toteutetaan normaalisti vuosittain. Työttömyysturvaan on palautettava suojaosa, joka tekee vähäisestikin työnteosta kannattavaa, ja tukeen tulee sisällyttää lapsikorotus tai muu vastaava elementti,

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

joka huomioi hoiva- ja elatusvastuut. Samalla omaishoidon tuen piirissä olevien työttömyysturvan saantiin liittyviin ongelmiin on laadittava ratkaisut, joka turvaa omaishoitajien toimeentulon riittävänä ja jatkuvana.

Esityksen vaikutuksista

Hallitus on perustellut useita aiempia työttömyysturvaleikkauksiaan työllisyysvaikutuksilla, jotka ovat kuitenkin jääneet korkeintaan laskennallisiksi. Yleistukiesityksen mukaan muutoksilla arvioidaan olevan mittaluokaltaan vähäisiä vaikutuksia työllisyyteen. Kokonaisuutena ehdotettujen muutosten arvioidaan vahvistavan rakenteellista työllisyyttä noin muutamalla sadalla henkilötyövuodella. Todennäköisesti tämäkin muutos jää vain laskennalliseksi ilman muita toimia, sillä esim. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) toteaa lausunnossaan, että yleistuen saajien joukossa on paljon pitkäaikaistyöttömiä, joiden työllistymisen ongelmat ovat moninaisia ja kannustinongelmat toissijaisia. Myös vaikutukset valtion ja kuntien talouteen jäisivät esityksen mukaan vähäisiksi. Yleistuen tarveharkinta pienentäisi etuusmenoja noin 5,6 miljoonalla eurolla ja osittaisessa tuessa vanhempien tulorajan korotus kasvattaisi menoja noin 1,4 miljoonalla eurola, eli yhteensä etuuskulut laskisivat 4,2 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasossa.

Sen sijaan esitys vaikuttaa merkittävästikin työttömyysturvaa saavien ihmisten toimeentuloon. THL on arvioinut esityksen vaikutuksia kotitalouksien asemaan SISU-mallilla. Arviointiin liittyy paljon epävarmuuksia etenkin tarveharkinnassa ja osittaisessa työmarkkinatuessa huomioitavien tulojen osalta. Esityksessä todetaan, että valtaosan tulot eivät uudistuksen johdosta muuttuisi. Kuitenkin noin 12 200 henkilön arvioidaan asuvan kotitalouksissa, joiden käytettävissä olevat rahatulot pienentyvät yleistuen vuoksi. Iso osa heikennyksistä kohdistuu pariskuntiin tarveharkinnan muutoksista ja huoltovelvollisuudesta johtuen. Etuuden arvioidaan pienentyvän 4 216 työmarkkinatuen saajalla ja lähes tuhannella peruspäivärahan saajalla. Keskimäärin etuus pienee 1 166 euroa vuositasolla. Kotitaloustasolla yli 1 200 euron kotitalouden tulojen pienentymiset kotitaloustasolla kohdistuvat noin 2 095 henkilöön. Kuten edellä on todettu, yleistuki on tasoltaan hyvin matala ja yhdessä muiden sosiaaliturvaleikkausten ja kiristysten kanssa työttömien ihmisten tilanne vaikeutuu entisestään.

Suomen köyhyyden vastainen verkosto EPAN-Fin arvioi omassa asiantuntijalausunnossaan, että yleistuen valmistelussa vaikuttaa olevan taustalla oletuksia, jotka eivät vastaa todellisuutta köyhyyttä kokevien elämästä. Köyhyyttä kokevat ihmiset pyrkivät kohentamaan omaa taloudellista tilannettaan, mutta heidän joukossaan on henkilöitä, joiden toimintakyky sekä kyky hahmottaa palvelujärjestelmää on heikentynyt esimerkiksi sairauden, vammaisuuden, mielenterveyden haasteiden, ikääntymisen tai elämäntilanteiden kuormittavuuden vuoksi. Tällöin yleistuen velvoitteet ja tiukennukset heikentävät ihmisten turvaa. Verkosto huomauttaa, etteivät köyhyyttä ja syrjäytymistä lisäävät toimet pitkällä aikavälillä tuota kestäviä säästöjä, vaan lisäävät riskiä elämäntilanteiden kriisiytymisestä ja monimutkaistumisesta entisestään. Tiukentuvat työnhakuvélvoitteet ja sanktiointi voivat lisätä toimeentulotuen tarvetta ja johtaa siihen, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat jäävät ilman riittävää viimesijaista sosiaaliturvaa. Köyhyyttä kokevien voimavarat, tiedolliset ja taloudelliset resurssit ovat riittämättömiä kohtaamiensa haasteiden ratkaisemisessa. Silloin yhteiskunnalta tarvitaan tukea, ei rangaistuksia.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

Odotusaika tulisi poistaa ja omavastuuajan epäkohdat korjata

Yleistukeen asetetaan 21 viikon odotusaika, mikäli hakijalla ei ole peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillista valmiuksia antavaa koulutusta. Odotusajan tarkoituksena on ollut ohjata nuoria koulutuksen piiriin, mikä on aikanaan ollut järkevää. Kuitenkin nuorilla on nykyisin koulutukseen hakuvelvollisuus työttömyysturvan ehtona jo olemassa, joten odotusaika ei enää vastaa tarkoitustaan, vaan on pelkkä tulonmenetys työttömäksi jäävälle henkilölle. Ammatillisen koulutuksen selvittäminen kaikilta yleistukea hakevilta työttömiltä sekä odotusajan mahdollisen alentamisen laskeminen lisää turhaa byrokratiaa. Etenkin vanhemmilla ikäluokilla odotusaika ei tehosta koulutukseen hakeutumista, vaan näyttäytyy vain toimeentulon heikennyksenä. Kun työmarkkinatukea tai jatkossa yleistukea ei saa, hakija päätyy usein toimeentulotuen asiakkaaksi. Tämä ei ole millään tavalla järkevää. Valiokunnan kuulemisissa useat asiantuntijat esittivätkin odotusajasta luopumista.

Myös omavastuu aikaan, eli työttömyysturvan seitsemän päivän "karenssiin" liittyy esityksessä ongelma ja epäoikeudenmukaisuus, kun omavastuu aika voisi tulla tietyissä tilanteissa asetettavaksi kahdesti lyhyen aikavälin sisällä. Esityksen mukaan yleistuen ja ansiopäivärahan omavastuu aikoja ei voisi jatkossa enää lain voimaantulon siirtymäajan jälkeen yhdistää tai lukea hyväksi kuten nykyisin yhdistetään peruspäivärahan ja ansiopäivärahan omavastuu aikoja. Muutos on heikennys työttömyyskassojen jäsenille. Tähän epäkohtaan on puuttunut lausunnossaan esimerkiksi Työttömyyskassojen yhteisjärjestö, joka esittää, että kassan jäsenyysaika laskettaisiin samalla tavalla kuin työssäoloaika. Tällä hetkellä jäsenyysaika kertyy kuukausina ja työssäoloaika kalenterikuukausina, mikä voi johtaa siihen, että työssäoloaika täyttyy viikkoja ennen jäsenyysaikaa. Ongelmana on myös kassoista toiseen siirtyminen, jos se ei tapahdu katkotta, koska tätä väliaikaa ei voida lukea jäsenyysajaksi, vaikka työssäoloaika voidaan katsoa kertyvän sinäkin aikana. Jos kassan jäsenyysaika kertyisi samalla tavalla kuin työssäoloaika, vältettäisiin tietyissä tilanteissa lyhyet jaksot Kelan yleistuella ja mahdolliset kaksinkertaiset omavastuu ajat. Lisäksi muutos vähentäisi tietojen lähettelyä kassojen ja Kelan välillä. Tämä helpottaisi toimeenpanoa niin kassoissa kuin Kelassakin, yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi järjestelmää ja olisi työttömyyskassan jäsenen kannalta ymmärrettävämpää.

Hallitus ajaa lapsiperheitä köyhyyteen

Yleistuki heikentää monien lapsiperheiden tilannetta, koska työmarkkinatuessa olleet lapsiperheisiin kohdistuneet tarveharkinnan kevennykset poistuvat. Kotitalouksien, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia, tulot pienenevät uudistuksessa huomattavasti useammin kuin kasvavat. Valiokunnan saamien asiantuntija-arvioiden mukaan lapsiperheiden tulojen pienentyminen voi uhata lasten ja nuorten hyvinvointia. Siksi muutosten vaikutuksia olisi pitänyt arvioida lapsivaikutusten näkökulmasta perusteellisesti.

Monet asiantuntijat ovat kiinnittäneet vakavaa huomiota lapsiperheköyhyyden lisääntymiseen hallituksen politiikan seurauksena. Esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) muistuttaa valiokunnalle antamassaan asiantuntijalausunnossa, että lapsiperheköyhyys on lisääntynyt ja syventynyt Suomessa viime aikoina etenkin hallituksen tekemien sosiaaliturvamuutosten vuoksi. Leikkausten on arvioitu pudottavan jopa 31 000 lasta pienituloisuusrajan alapuolelle. MLL:n lausunnon mukaan joka kymmenes lapsi koki vuonna 2024 aineellista puutetta ja osuus

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

on lähes kolminkertaistunut kolmessa vuodessa (lähde: Tilastokeskus). Yhden aikuisen perheissä elävillä lapsilla puutteen kokemuksia oli yli 20 prosentilla. Aineellista puutetta kokeneiden lasten osuus on jopa kolminkertaistunut kahden aikuisen talouksissa verrattuna vuoteen 2021. On myös huomattavaa, että Suomessa puute on yleistynyt muita Euroopan maita nopeammin. Aineellista puutetta kokevien lasten puute myös syveni edelliseen tutkimuskertaan verrattuna. THL:n perusturvan riittävyyden väliarvion mukaan tällä hallituskaudella tulot ovat pienentyneet eniten niissä työmarkkinatukea tai työttömän peruspäivärahaa saavissa kotitalouksissa, joissa asuu lapsia. Tähän on vaikuttanut indeksijäädytysten ja asumistuen leikkausten lisäksi työttömyysturvan lapsikorotusten poisto. Hallituksen tulisi nyt yleistuen säätämisen yhteydessä vähintäänkin säilyttää tarveharkinnassa huollettaviin liittyvät poikkeussäännöt. Ei ole itsetarkoitus, että yleistuki olisi toimeenpanijalle yksinkertainen, vaan ihmisten elämäntilanteiden moninaisuus edellyttää myös sosiaaliturvalta erilaisia tasoja. Olennaista olisi, että tuki on riittävä ja asiansa näkökulmasta ymmärrettävä ja oikeudenmukainen.

Hallitus vaikeuttaa nuorten tilannetta

Nuorten näkökulmasta hallituksen politiikka on monin tavoin epäonnistunutta. Monet sosiaaliturvavaikeudet, samoin kuin työelämäheikennykset ovat osuneet erityisesti 18—25-vuotiaisiin nuoriin.

Käytännössä kaikkia Suomen nuorisojärjestöjä edustava Nuorisoala ry on esittänyt valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useita parannusehdotuksia yleistukiesitykseen. Yhdistys toteaa, että yleistuessa säilyisi nuoriin kohdistuvat epäreilut ja epäloogiset ehdot, jotka ovat osatekijä siihen, että nuoret joutuvat muita ikäryhmiä useammin turvautumaan viimesijaiseen toimeentulotukeen. Vaikka nuorten erityisehtojen tavoitteet olisivat hyvät, on niiden seurauksena lähinnä pitkittynyt toimeentulotuelle joutuminen. Kaikille vailla tutkintoa oleville asetetaan 21 viikon (5 kk) odotusaika, jonka aikana yleistukea ei makseta. Odotusaikaa ei ole sidottu ikään, mutta käytännössä se koskee lähinnä nuoria. Viiden kuukauden odotusaika koskee myös niitä nuoria, jotka ovat hakenneet koulutukseen, mutta eivät ole tulleet valituiksi. Hakuvelvoitteen laiminlyönteille nuorille asetetaan 5 kuukauden odotusaika sen jälkeen, kun he ovat ensin täyttäneet 5 kuukauden työssäolo-velvoitteen. Yhdistys esittää, että koulutukseen hakeutuneiden nuorten odotusajasta on luovuttava. Lisäksi takautuvasta hakuvelvoitteesta tulee joustaa ja velvoittaa jokin viranomaistaho muistuttamaan kaikkia nuoria hakuvelvollisuudesta. Tutkimusten mukaan sanktioiden uhka ei ohjaa nuorten käytöstä, vaan laiminlyöntejä tapahtuu tiedonpuutteen ja erilaisten elämäntilanteiden vuoksi.

Useilla tällä hallituskaudella jo tehdyillä esityksillä, samoin kuin eduskunnan käsittelyssä tällä hetkellä olevilla esityksillä yleistuesta, toimeentulotuesta sekä työnhakijan palveluprosessista on merkittäviä vaikutuksia nuorten asemaan. Lakimuutoksista on tehtävä nuorivaikutusten yhteisvaikutusten arviointi. Arvioinnissa on tarkasteltava, miten nämä yhtäaikaiset uudistukset vaikuttavat nuorten toimeentuloon, palvelujen saavutettavuuteen, koulutus- ja työllistymismahdollisuuksiin sekä luottamukseen julkisiin palveluihin. Nuorisoala ry arvioi, että yhdessä nämä käsiteltävät esitykset voivat muuttaa pysyvästi nuorten suhdetta työhön, koulutukseen ja yhteiskuntaan.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

Hallitus heikentää ikääntyneiden työttömien turvaa

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa esimerkiksi SAK on kiinnittänyt huomion ikääntyneiden työttömien asemaan. Jatkossa tarveharkintainen yleistuki tulee olemaan monen ikääntyneen työttömän työuran loppuajan toimeentuloturva. Kun työttömyysturvan ikäsidonnaiset poikkeukset ja palvelut on ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien osalta poistettu, useat heistä putoavat yleistuen varaan. SAK muistuttaa, että Suomessa on edelleen ikäsyryjä työmarkkinoilla ja monen ikääntyneen on vaikea saada uutta työtä jäädessään työttömäksi. Tarveharkinnan myötä uudistuksella on merkittävä vaikutus ikääntyneiden työttömien toimeentuloon ja elämään.

Yleistuen jatkokehittäminen

Sosiaaliturvakomitean puheenjohtaja Pasi Moisio arvioi valiokunnalle antamassaan asiantuntijalausunnossa, että tietopohja yleistuen jatkovalmistelulle on keskeinen seuraavien hallituskausien kannalta. Hänen mukaansa on arvioitava, mitä yleistuen seuraavat vaiheet ja mahdollinen yhden perusturvaetuuden malli tarkoittaisivat ansio- ja perusturvaetuuksien kokonaisuudessa, sen rahoituksessa, työnteon kannustimissa sekä etuuden saajien näkökulmasta. Moisio korostaa, että tällaista tietopohjaa ei tällä hetkellä ole. Kansaneläkelaitos kiinnittää huomiota siihen, että jatkossa työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelta yleistukeen mahdollisesti liitettävät syyperusteiset etuudet ovat menettelytapasäännöiltään ja määräytymisperusteiltaan huomattavan erilaisia. Kela huomauttaa, että ilman riittävän selkeää tavoitetilan ymmärrystä yleistuen valmistelu voi muodostua raskaaksi, jos säädöspohjaa arvioidaan ja rakennetaan samojen kysymysten osalta uudelleen aina kun tukeen liitetään uusia syyperusteita tai muita tuen osia.

Itä-Suomen yliopiston tutkimusjohtaja Anna-Maria Isola arvioi valiokunnan asiantuntijakuulemisessa, että yleistukiudistuksen onnistuminen riippuu ennen muuta siitä, miten tukea tulevaisuudessa kehitetään. Uudistus voisi parhaimmillaan selkeyttää etuusjärjestelmää ja lisätä järjestelmän ennakoitavuutta, mutta samanaikaisesti valmisteltavat sanktiot ja toimeentulotuen ehtojen kiristykset lisäävät riskiä, että osa ihmisistä jää ilman tarvittavaa perusturvaa. Sosiaaliturvassa olisi tärkeää tunnistaa työnhaun rinnalla myös muita osallistumisen ja velvollisuuksien täyttämisen tapoja, jotka vahvistavat ihmisen luottamusta omaan kyvykkyyteen ja osallisuutta yhteiskunnassa. Yhdymme Isolan näkemykseen siitä, että perusturvaa ei pidä rakentaa ensisijaisesti säästämisen vaan osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamisen välineenä.

Yhden hakemuksen malli

Yleistuen yhteydessä Kela on siirtymässä yhden hakemuksen malliin. Pidämme tätä tärkeänä, sillä sosiaaliturvajärjestelmä on hakijalle monimutkainen ja sitä on syytä yksinkertaistaa erityisesti hakijan näkökulmasta. Samalla Kelan tulisi kehittää järjestelmiään niin, että hakijalle annetaan hänen elämäntilanteeseensa sopiva etuusehdotus. Näin sosiaaliturvaa tarvitsevat ihmiset ohjautuvat oikean tuen piiriin ilman järjestelmän erityisosaamista eikä väliin putoamisia tapahdu. Sosiaaliturvan väärinkäytöksistä puhutaan julkisuudessa, mutta suurempi ongelma on turvan alikäyttö järjestelmän monimutkaisuuden vuoksi. Sosiaaliturvajärjestelmän ei pidä syrjäyttää ihmisiä vaan mahdollistaa osallisuus, toimeentulo ja työllistymisen edellytykset.

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

Hallituksen sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutukset näkyvät pitkään

Hallitus on antanut yleistukiesityksen lisäksi eduskunnan käsiteltäväksi toimeentulotukeen kohdistuvan leikkauslain (HE 116/2025 vp) sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän kiristämisen (HE 108/2025 vp). Yhdessä nämä kolme esitystä muodostavat kokonaisuuden, jonka yhteisvaikutukset voivat olla hyvinkin merkittävät pienituloisten ihmisten ja kotitalouksien arjessa. Kun sosiaaliturvan taso on edellä kuvattujen työttömyysturvaleikkausten sekä asumistuen rajujen heikennysten vuoksi jo lähtökohtaisesti huono, hallituksen esitykset vaikeuttavat entisestään pienituloisten työttömien ja heidän perheidensä selviytymistä. Sosiaaliturvan leikkaukset tulevat pahimmillaan näkymään pitkälle tulevaisuudessa, myös ylisukupolvisesti. Emme voi hyväksyä hallituksen arvovalintoja.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään ja

että hyväksytään kaksikymmentäyksi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, mikäli yleistuen uudistus ajaa yhä useamman jatkossa viimesijaiselle tuelle ja toimeentulokiriippuvuus lisääntyy uudistuksen johdosta.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa uudistuksen yhteisvaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten aseman parantamiseksi.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa uudistuksen vaikutuksia köyhyyteen ja lapsi-köyhyyteen ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, mikäli uudistuksen johdosta köyhyys lisääntyy.*
- 4. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa palvelujärjestelmän digitalisoimisen vaikutuksia ja ryhtyy toimiin, mikäli digitalisuuteen siirtyminen syrjäyttää ihmisiä perusturvas-ta.*
- 5. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaessa toimiin, ellei uudistuksen johdos-ta uuden yleistuen haun käsittelyajat ole kohtuulliset tai yhden luukun periaate osoittautuu asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaiseksi tai kohtuuttomaksi.*
- 6. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yleistuen harkinnanvaraisuuden vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, mikäli yleistuki-uudistus johtaa tarveharkinnan osalta koh-tuuttomiin seurauksiin yli 55-vuotiaiden työttömien, lapsiperheiden tai vanhempien luona asuvien nuorten toimeentulon riittävyyden osalta.*

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause /sd, vihr, vas

- 7. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yleistuki uudistuksen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, mikäli uudistus johtaa kohtuuttomiin seurauksiin opiskelijoiden ja omaishoitajien toimeentulon riittävyyden osalta.*
- 8. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yleistuen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, jos sen mahdollistamat kannustimet etuuksien alentamisen ja maksamatta jättämisen osalta johtavat kohtuuttomiin seurauksiin.*
- 9. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yleistuen uudistamisen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, jos uudistus mahdollistaa viimesijaisen turvan leikkaamisen tavalla, joka johtaa kohtuuttomiin seurauksiin.*
- 10. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaessa toimiin, mikäli työnhakijan palveluprosessin tiukennukset ja uusi velvoittava aktivointijakso osoittautuvat ristiriitaisiksi tulevan tutkimusnäytön tai työvoimaviranomaisten todellisen kyvyn kanssa työllistää ihmisiä; ja luopuu tarpeen vaatiessa palveluprosessia ja aktivointijaksoa koskevasta sääntelystä antaen työvoimaviranomaisille vapauden rakentaa paikallisesti tarkoituksenmukaiset, kustannusvaikuttavat palveluprosessit työllisyyden edistämiseksi.*
- 11. Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa asumisen jatkuvuuden ja erityisesti lapsiperheiden elinolosuhteet, jotta pitkän aikavälin syrjäytymiskustannukset eivät kasva.*
- 12. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sosiaalikomitean välimietinnön (2023) mukaisesti, että perusturvaa edelleen kehitettäessä etuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä valmistellaan säilyttäen nykyisen sosiaalivakuutuksen periaatteet syyperusteisuudesta ja tarveharkinnasta.*
- 13. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sosiaaliturvakomitean linjauksien mukaisesti, että komitean asettamispäätöksessä uudistukselle asetetut tavoitteet ovat jatkossa pohjana sosiaaliturvan uudistamiselle ja komitean toisen kauden työlle.*
- 14. Eduskunta edellyttää, että hallitus keskittyy jatkossa sosiaaliturvan kehittämisessä asiakaslähtöisyyden ja ennakoitavuuden parantamiseen, mihin Kelan yhden hakemuksen malli antaa hyvät puitteet.*
- 15. Eduskunta edellyttää, että sosiaaliturvan jatkokehittämisessä hallitus huomioi, että sosiaaliturvan on tuettava oikeudenmukaista siirtymää hiilineutraaliin yhteiskuntaan.*
- 16. Eduskunta edellyttää, että hallitus keskittyy jatkossa sosiaaliturvan kehittämisessä siihen, että sosiaaliturvan tulee tukea ihmisen omaa aktiivisuutta, itsensä kehittämistä, kouluttautumista, kuntoutumista ja työllistymistä.*
- 17. Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon sosiaaliturvan jatkokehittämisessä, että sosiaaliturvaa tulee selkeyttää ja kehittää asiakkaiden näkökulmasta ymmärrettävämmäksi siten, että yksilön tarpeet ja erilaiset elämäntilanteet tulevat huomioiduksi.*

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp
Vastalause 1 /sd, vihr, vas

18. Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa jatkossa ensisijaista perusturvaa siten, että se takaa riittävän turvan eli tarve toimeentulotuen samanaikaiseen nostamiseen vähenee.

19. Eduskunta edellyttää, että hallitus laajentaa tulorekisterin tietosisältöä tukemaan sosiaaliturvan kehittämistä ja etuuksien sujuvampaa maksatusta.

20. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sosiaaliturvaa edelleen uudistettaessa, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien tarkistukset tulee tehdä jatkossa lainsäädännön mukaisesti tai hintojen nousun kiihtyessä tarvittaessa useammin kuin vuosittain.

21. Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa sosiaaliturvan uudistamista niin, että epä-säännöllisten tulojen, kuten apurahojen, tekijänoikeustulojen, yrittäjätulojen, työkorvausten, palkan ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on nykyistä huomattavasti helpompaa ja ennakoitavampaa.

Helsingissä 28.11.2025

Aki Lindén sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Bella Forsgrén vihr
Aino-Kaisa Pekonen vas